

marineblad

nummer 8, december 2010, jaargang 120

Uitgave van de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren

KVMO

- Vier opinies over het Korps mariniers
- Brigadeflitsen, een klein filmmysterie

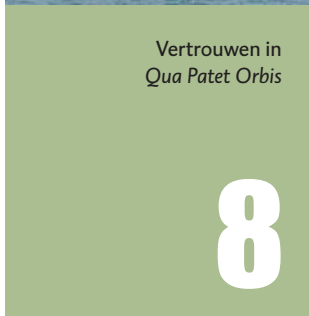

- 3 **COLUMN**
Voorzitter KVMO
- 4 **OPINIE**
Subiet Qua Patet Orbis
- 8 **OPINIE**
Vertrouwen in Qua Patet Orbis
- 12 **OPINIE**
Ontwikkelingen binnen het Korps
- 15 **COLUMN**
Ko Colijn
- 16 **OPINIE**
Bezuinigen op, of verrijken met?
- 19 **CARTOON**
- 20 **HISTORIE**
Brigadeflitsen, een klein filmmysterie
- 25 **BOEKEN**
- 26 **DE MARINEFAMILIE**
Familie Mac Mootry
- 29 **BOEKEN**
- 30 **TERUGBLIKKEN MET**
R.T.G. Prins
- 32 **BOEKEN**
- 33 **SEMINAR**
- 34 **KVMO ZAKEN**
KVMO 64-jarigendag

Subiet
Qua Patet Orbis

4

Vertrouwen in
Qua Patet Orbis

8

Ontwikkelingen
binnen het Korps

12

Bezuinigen op,
of verrijken met?

16

Brigadeflitsen, een klein
filmmysterie

20

ISSN: 0025-3340

Hoofredactie:
KLTZA R.C. Hunnego
KLTZ b.d. mr O.W. Borgeld, a.i.

Eindredactie
KLTZ b.d. mr O.W. Borgeld, a.i.

Artikelencommissie
LTZT1 F.G. Marx M.Sc., LTZE2OC dr. ir. W.L.
van Norden, LTZE2OC drs. R.M. de Ruiter, KTZ
b.d. L.J.M. Smit, LNTKOLMARNs drs. A.J.E.
Wagemaker MA, KLTZA mr. H. Broekhuizen.

Medewerkers:
Mw. drs. Z. Borgeld-Guman,
LNTKOLMARNs b.d. H.J. Bosch bc,
prof.dr. J. Colijn, KLTZT H. Boomstra (cartoon)
AVDD (foto's, tenzij anders vermeld)

Adres redactie
Vassenaarseweg 2
2596 CH Den Haag
Tel. 070-383 95 04
marineblad@kvmo.nl
www.kvmo.nl

Vormgeving
Frank de Wit
Tel. 038-455 17 54

Drukker
Épos/Press
Postbus 1070
8001 BB Zwolle

Advertenties
070-383 95 04

Abonnementsprijs
Voor leden van de KVMO is het Marineblad
gratis
Niet-leden betalen € 49,50 (NL) of € 69,50
(buitenland) per jaar

Copyright Marineblad
Overname van artikelen is enkel toegestaan na
schriftelijke toestemming van de redactie en
onder uitdrukkelijke vermelding van de bron.
Artikelen in het Marineblad vertolken niet
noodzakelijk de visie van het hoofdbestuur van
de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren
of van de redactie. De inhoud van artikelen
blijft geheel voor verantwoording van de
auteur(s). De wijze van aanleveren van artikelen
is in te zien op www.kvmo.nl/marineblad.

Adreswijziging
Zo tijdig mogelijk schriftelijk doorgeven aan:
Secretariaat KVMO
Antwoordnummer 93244
2509 WB Den Haag
(geen postzegel nodig)
of secretariaat@kvmo.nl

Foto Cover:
Fighting Spirit (AVDD)

Verbondenheid

Voor u ligt het decembernummer, traditiegetrouw gewijd aan een zeer bijzonder element van de Koninklijke Marine: het Korps mariniers. Deze keer extra *special*, want op 10 december was het 345 jaar geleden, in 1665, dat dit roemruchte elite-korps werd opgericht.

Namens u mocht ik aanwezig zijn bij het defilé op de Coolingsingel op 11 december. Het was indrukwekkend om daar, naast de ingedeelde actief dienende mariniers, ook de enorme aantallen COM-leden te zien, die bewezen dat hun lijfspreuk 'eens marinier, altijd marinier' echt inhoud heeft. Het COM vierde overigens zijn 60e verjaardag. Om het nog specialer te maken, defileerden de (oud-)mariniers onder de klanken van de Marinierskapel der Koninklijke Marine, die dit jaar 65 jaar bestaat.

Het thema van deze korpsverjaardag is 'kracht door verbondenheid'. Ook de KVMO voelt zich (natuurlijk) verbonden met het Korps mariniers, al was het maar omdat een groot deel van de leden zelf officier der mariniers is (geweest). Maar het gaat verder en dieper.

Alle KVMO-leden hebben immers hun eerste voorzichtige stappen in de bijzondere wereld die Marine heet, gezet onder de bezielende leiding van (onder)officieren van het Korps mariniers. Zij brachten ons de eerste beginselen van het maritiem-militaire metier bij, van de lessen 'rangen en standen' tot de infanterie-exercitie, van het hanteren van het persoonlijk vuurwapen tot de sportlessen en van het bivak tot het moment van doorgaan wanneer je dacht dat je niet meer kon. Zij droegen actief en positief bij aan de vorming van de jonge adelborsten en ARO's, door inzet en door een voorbeeldfunctie te vervullen, wetende dat die jonge militairen hun toekomstige leiders zouden zijn.

Die vorming door mariniers van alle marineofficieren blijft bewaard en komt terug in het later zelf functioneren als leider van kleine en grotere groepen en als mentor van jongere officieren. Ook vanuit dat oogpunt is het Korps mariniers onlosmakelijk verbonden met de Koninklijke Marine.

Sommige vlootofficieren hebben daarbij in diverse functies actief gediend bij het Korps, in mijn geval de periodes rond de uitzendingen naar Cambodja, Afghanistan (met doorstart naar Pakistan vanwege de aardbeving) en Tsjad. Dan zie je de 'can do'-mentaliteit van heel dichtbij, de professionele, maar ook pragmatische benadering van deze uitdagingen en bijzondere opdrachten.

Vanaf deze plaats wil ik de Korpscommandant, brigadegeneraal Verkerk en al zijn (oud-)mariniers graag van harte feliciteren met hun 345^e Korpsverjaardag; en viceadmiraal Borsboom met het feit dat de Koninklijke marine al 345 jaar zo'n Korps in de maritieme gelederen heeft waarmee CZSK op zee, vanuit zee en op land kan excelleren.

Dit decembernummer biedt uitdagende artikelen over de toekomst van het Korps mariniers. Ik wens u veel leesplezier, fijne feestdagen en een voorspoedig 2011 toe!

Subiet *Qua Patet Orbis*

Samenwerking met de vloot is essentieel.

'In de wirwar van evenementen die elk uur wijzigen heeft de veldheer een constante waarop hij kan bouwen en dat is de geest van zijn troepen. Zijn controle over de gebeurtenissen zelf is vrijwel imaginair'¹

Gedurende de studiedag van 2007 bleek dat het Korps mariniers behoefte had aan een visie. De korpscommandant, brigadegeneraal Rob Verkerk, nam het initiatief en op 10 december 2008 werd de visie gepresenteerd.² De korpscommandant vergeleek deze visie met een boom, waaraan takken moeten gaan groeien.

Doel

Dit verhaal gaat over groeien, wil voedingsstoffen bieden en signaleert nieuwe mogelijke takken.

Het Korps mariniers

De wereld waarin het Korps mariniers opereert is grenzeloos, wereldwijd en daarom is het Korps bij uitstek

geschikt om expeditionair te worden ingezet. De afgelopen 30 jaar is het Korps constant actief ontplooid, beschikte het altijd over inzetbare eenheden en kon het binnen 48 uur overal in de wereld gereed staan. De Korps 'doctrine' (voor zover aanwezig en opgeschreven) bepaalde in grote mate de organisatie en rechtvaardigt dat nog. De korpsleiding heeft tot taak ervoor te zorgen dat de korpsorganisatie aan de gestelde eisen voldoet. De organisatiecultuur ('zo zijn onze manieren, manieren') moet dit ondersteunen, want de processen binnen het Korps kennen een organiek en een sociaal belang. Ook luitenant-generaal Rupert Smith³ stelt vast dat doctrines worden gebruikt om organisaties te rechtvaardigen.

De visie van de commandant van het Korps mariniers op de ontwikkeling van het Korps tot 2015

Het is een innovatief, prettig leesbaar en gedurfd verhaal geworden. Iets waar we (als Korps) op kunnen terugvallen. Het is een visie over samenwerking, inzetbaarheid en (gelukkig) loopt de korpscommandant niet weg voor lichte infanterie. Dit document is een goede 'kapstok'. Wat opvalt, is de nadruk op de verschillende rollen.

'Als ik kijk naar de wereld om ons heen zie ik twee duidelijke ontwikkelingen waarop wij als Korps moeten inspelen:

Ten eerste: de toenemende behoefte aan gespecialiseerde, lichte infanterie om hoog én laag in het geweldsspectrum effectief te kunnen optreden, niet alleen als gevechtseenheid maar ook als ordehandhaver.

Ten tweede: ook voor conflictpreventie bestaat behoefte aan militaire inzet om instabiele regio's tot rust te brengen. Voorkomen is beter dan genezen. Hulpverlener en opleider annex trainer. Ook hiervoor bestaat behoefte aan veelzijdig inzetbare, gespecialiseerde lichte infanterie.⁴

De hedendaagse inzet

De inzet van kleine eenheden maakt het Korps succesvol. Het zijn de compagnieën, die zelfstandig opereerden in Afghanistan, Irak, Tsjad, Cambodja en Bosnië. In Haïti voerde de compagnie een taak uit waar voor andere landen een bataljon beschikbaar stelden. Keer op keer weten de mariniers de zaken goed uit te voeren, scoren ze goed en zijn de internationale gemeenschap en onze eigen politieke opdrachtgevers meer dan tevreden over de uitvoering van taken. Ministers en het parlement zijn onder de indruk van onze mariniers aanpak: *value for money*, de onconventionele aanpak scoort goed!

De (veranderde) mentale component van het Korps

Toch signaleer ik een aantal veranderingen:

Toen (tot 1990)

Het Korps mariniers is van huis uit een eenheid bestaande uit 'fittes, jonge doeners, doe-maar-gewoon, soms drieste mannen' (niet ouder dan 50). Je zou kunnen zeg-

gen, het Korps is een *homofilie* (in de niet seksuele betekenis), want: mannen bij elkaar, gelijke opleidingen, overtuigingen, status, waarden en normen. Het Korps opereert vanuit de kern, de operationele eenheden, daar zie je *esprit de corps*.

In de werving en selectie waren er duidelijke criteria voor mariniers en er werd bij de poort goed gekeken of men mannen kreeg die uit het juiste hout waren gesneden. De mariniers droegen ook zorg voor hun eigen opleidingen en zo bleef de mentale component in stand. *'Zo zijn onze manieren, manieren'* en *'niet klagen, maar dragen'*.⁵ Deze unieke groep militairen binnen de krijgsmacht was daardoor in staat de leden met elkaar te verbinden.

Nu (vanaf 1990)

Tegenwoordig is de *actief dienende leeftijd* opgehoogd naar 60 jaar. Ook zijn er binnen delen van het Korps andere dienstgroepen (op bescheiden schaal) aanwezig. De keuring gaat steeds meer 'paars' en delen van de mariniersopleidingen zijn uitbesteed. Dit zal ontegenzeggelijk op termijn gevolgen hebben voor de mentale component. Waar vroeger de marinier niet beter wist dan *'24 uur in dienst, 7 dagen in de week'*, is dat duidelijk veranderd.

Persoonlijk begrijp ik de voortdurende maatschappelijke verandering, maar ben ik ook van mening dat aan de vershraling van de *esprit de corps* een halt moet worden toegeroepen. Er is een afbrokkelende samenhang. Ik vraag

de keuring gaat steeds meer 'paars' en delen van de mariniersopleidingen zijn uitbesteed

mij af hoe de *esprit de corps* is geborgd in de initiële opleidingen en bij de operationele eenheden. Wat doen we daaraan in de praktijk?

Is er nog voldoende aandacht voor de harde kant van *'het marinier zijn'*? Zoals kolonel Kurtz ons voorhoudt: *'Je hebt ook mannen nodig. Echte mannen met een sterk moreel, die tegelijkertijd in staat zijn om hun primitieve instincten in te zetten*

Mariniers actief in Tsjad (foto: collectie Hunnengo).

*om te doden, zonder gevoel, zonder hartstocht, zonder oordelen, want het oordeel is waar we mee worden verslagen.*⁶

Zorgpunt

De voorstellen⁷ en eigenlijk al het besluit, om de korporaal ook versneld op te leiden vanuit het ROC baart mij zorgen. Voor mij persoonlijk is het net een stap te ver. In mijn beleving ben je eerst marinier, om vervolgens korporaal, luitenant of generaal te worden. Vanuit de personeelsoptiek, zeg maar personeelsvulling, begrijp ik de keuze. Toch heeft men te veel de nadruk gelegd op de financiële aspecten van het probleem, ten koste van de menselijke aspecten en de voor het Korps mariniers gebonden gevolgen ervan. Persoonlijk ben ik bang dat onvoldoende in acht is genomen: waar en wanneer deze korporaal wordt ingezet en wat zijn functie wordt? Het gaat uiteindelijk om de mensen, die de operatie in de complexe moderne militaire missies moeten uitvoeren. Daarbij is het van wezenlijk belang dat je, alvorens te worden opgezadeld met leidinggeven in een complexe omgeving, ontzettend veel ervaring opdoet. Voor kaderleden geldt dat ze bekwaam en gedisciplineerd zijn en ervaring hebben opgebouwd. Daarnaast blijkt in de hedendaagse operatiegebieden maar al te vaak dat de *Tribale* samenlevingen slechts met ouderen willen communiceren en levenservaring en leeftijd meer gewicht in de schaal leggen dan opleidingsniveau of rang. Inlevingsvermogen, leeftijd en ervaring zijn **Force multipliers**. Ik krijg het gevoel dat er wat snel naar een oplossing is gekeken in plaats van naar mogelijke verschillende kanten van het probleem. Misschien is dit een goede technische oplossing, maar operationeel een verkeerde keuze!

Voorstel

Investeer in het opleiden van grotere aantallen mariniers. Geef hen, die bij de besten van hun klas behoren, een aanbeveling voor een versnelde vervolgopleiding mee. Laat hen gemotiveerd sneller toe tot de Voortgezette Vak Opleiding (VVO). Onderzoek of er op de arbeidsmarkt personeel is, dat al wel de ervaring heeft en naar een VVO zou willen. Onderzoek ook of de schaarste van korte duur is, nog niet zo lang geleden mochten mariniers van 29 jaar niet aan de VVO deelnemen (te oud!). Geef de geslaagden van de VVO een onbepaalde tijd contract. Die zekerheid geven we hen nu nog wel maar straks niet meer: waarom dan die fysieke en mentaal zware opleiding doen? Het unieke, waardoor we ons onderscheiden, was juist de opleiding van onze kaderleden: dat lijkt te worden beëindigd.

De ontwikkelpaden (ambities)

'Doorontwikkeling van tactische rollen', dat begrijpt iedere marinier; maar is er aandacht voor de rol van bestuurder, van politicus? Ook die rol wordt menigmaal door de mariniers vervuld. Wat ik toejuich en een goed initiatief vind, is dat culturele zaken terugkomen in de opleidingen. Meer dan ooit is er aandacht voor maatschappij 'achtige' vorming en de culturele dimensie: geweldig. Wel vraag ik aandacht voor het beheersen van de talen Spaans en Chinees!

Comprehensive approach is een prachtige ontwikkeling, maar dan moeten de mariniers oefenen met de huidige Nederlandse lokale autoriteiten en de NGO's. Dat vergt heel veel opleidingsinspanning en dan moet je samen met 'CLASgenoten' aan de slag, maar zeer zeker ook met

locale autoriteiten. Dus meedoen met de regionale militaire commando's, het eerste aanspreekpunt voor de civiele veiligheidsregio's. Misschien moet er wel een eenheid mariniers worden aangeboden voor binnenlandse rampen, conflicten en incidenten: een eenheid die direct beschikbaar is in het brede veiligheidspallet. De regering schreeuwt er om.

Wat verder aandacht verdient in de visie en ontwikkeling 'Korps 2015'

Een perspectief bieden, omschreven in concrete taal, voor de leden van het Korps in de toekomst. We hebben zaken geleerd van de 'verpaarsing' en de samenvoeging met de marine. Wat onderscheidt de mariniers? Wat moeten de hoofdthema's zijn van het Korps en de kerncompetenties? Wat zijn *'The commander's intents'* die wij allemaal begrijpen en trachten te bereiken, elke dag weer? Een interne *Hearts and Minds* campagne binnen het Korps mariniers. De eigen organisatie vertellen wat je wilt: een doorlopende 'interne communicatie'. Ik zou dat willen noemen *Trainformer*⁸ van ons eigen Korps mariniers.

Er is onvoldoende aandacht voor 'URBAN Operations' en de werkzaamheden die kunnen worden betiteld als politietaken. De dreiging die uitgaat van de grote steden is enorm. In de steden komen terrorisme, geweld en botsingen van culturen bij elkaar. Waar de afgelopen 2000 jaar mensen woonden en werkten op het platteland, zie je dat de steden in de toekomst gigantisch worden. Daar moeten de mariniers aandacht voor hebben. Steden zijn

Ik mis, helaas, duidelijke missies voor het Mariniers Trainings Centrum (MTC) en het Mariniers Opleidings Centrum (MOC)

zeer complex, het is zaak daar al zeer vroeg specialisten op voor te bereiden. Expeditionaire inzet van mariniers in wereldsteden tegen criminelen, terroristen, zullen enorme uitdagingen zijn (2008 3.3 miljard mensen, 2030 verwachting 5 miljard)⁹.

De samenwerking met de collega's van de vloot, politie, brandweer, lichte infanterie en commando's is daarom essentieel. Werken met honden, experimenteren, proberen in de praktijk. Nieuwe concepten zijn nodig in de moderne operaties.

De intensieve inzet in Irak, Cambodja, de Balkan, Ethiopië-Eritrea, Tsjad en Afghanistan gaven een ontzettende 'boost' aan onze professionaliteit, materieel en instroom. We moeten dingen blijven doen!

Op strategisch niveau moeten we de tegenstanders vernietigen en tegelijkertijd moeten we op operationeel niveau militaire assistentie verlenen,¹⁰ dat vraagt om verdieping van onze concepten en een goede *situation awareness*.

Ik mis, helaas, duidelijke missies voor het Mariniers Trainings Centrum (MTC) en het Mariniers Opleidings

Centrum (MOC). Is nu al zichtbaar dat er op het MOC en het MTC gewerkt wordt met verschillende rollen?

De korpsgeschiedenis is de laatste decennia wel aangevuld, maar er is weinig aan elkaar overgedragen. Kenmerkend zijn de bijzondere namen op ons vaandel, waarvan velen de betekenis onvoldoende kennen en waar niet veel namen aan zijn toegevoegd. Deze historische lessen moeten weer worden gegeven en contemporaine geschiedenis moet worden toegevoegd om de *esprit de corps* en de mentale component op een aanvaardbaar niveau te houden.

Amfibisch opereren kan in het hoogste geweldsspectrum maar evenzeer in het lagere. *The full spectrum* aanpak vraagt om een *combined* en *joint* strategie. De operationele commando's van de krijgsmacht moeten nog dichter bij elkaar gaan zitten en nadenken. We kunnen nog meer voor elkaar betekenen.

Wat kan het Korps mariniers op korte termijn doen?

Verbeteren van de interne communicatie op basis van *Trainformer*: investeren in opleidingen (bijvoorbeeld *urban operations*); een nog duidelijkere omschrijving van taken en middelen formuleren.

Jaarlijks een marinierssymposium over een actueel onderwerp organiseren. Met professionals praten over operationele zaken. Hierbij moeten we kiezen voor de praktische aanpak, waarmee we ons onderscheiden van alle andere symposia.

Mariniers kunnen direct worden ingezet. Misschien moeten we Subiet de 'S' toevoegen aan QPO. Mariniers 'Direct (Subiet) QPO voor complexe militaire operaties onder extreme omstandigheden.

LNTKOLMARN b.d. H.J. (Dick) Bosch bc is vice-voorzitter van de KVMO.

Noten

¹ Godfried Bomans

² 'Korps Mariniers 2015'. De visie van de commandant van het Korps Mariniers op de ontwikkeling van het Korps tot 2015.

³ Rupert Smith, *The utility of force. The art of war in the modern world*, (London 2005).

⁴ Brigadegeneraal Rob Verkerk bij de presentatie van de visie 2008.

⁵ AOOMARNALG b.d. J. Mac Mootry in *Marineblad 2010*, no. 8 pagina 26.

⁶ Kolonel Kurtz in de veel besproken film *Apocalypse Now*.

⁷ Het loopbaanlint, op de ROC de KPL alvast opleiden.

⁸ Samenvoeging van Trainen en informeren in één activiteit.

⁹ TNO rapport 'An introduction to Urban operations', 2008.

¹⁰ David Kilcullen, *The Accidental Guerrilla*.

Vertrouwen in *Oua Patet Orbis*

hulpverlening in Haïti

In het artikel 'Subiet Qua Patet Orbis', geeft luitenant kolonel der mariniers b.d. Dick Bosch een reactie op de visie en ontwikkeling van het Korps mariniers tot 2015. Volgens Bosch vergelijkt de korpscommandant de korpsvisie met een boom waaraan takken moeten groeien. Analooq hieraan wil Bosch met zijn artikel een voedingsbodem bieden voor diezelfde boom en signaleert hij mogelijk nieuwe takken. Hieronder geeft ik een reactie op het artikel van oud collega Bosch.

Als eerste schetst Bosch beknopt het belang van doctrine. Ten tweede noemt hij enkele specifieke kenmerken van het Korps mariniers. Ten derde benadrukt hij de waarde van een ondersteunende organisatiecultuur daarbij. Ten vierde stelt hij dat in zijn ogen de visie van de commandant van het Korps mariniers een goede kapstok biedt voor de ontwikkeling van het Korps tot 2015. Tot slot geeft hij een aantal voorbeelden van missies waaraan het Korps mariniers met kleine zelfstandige eenheden heeft deelgenomen. Tot zover een opsomming waarin ik mij als collega marinier uitstekend herken.

Hierna noemt Bosch een aantal veranderingen zoals hij die sinds 1990 heeft waargenomen en waarover hij zijn verontrusting uitsprekt. Het betreft onder andere ophoging van de actief dienende leeftijd, toename van dienstgroepen, verpaarsing van de keuring en uitbesteding van delen van de mariniersopleiding. Dit laatste heeft in zijn ogen ontegenzeggelijk gevolgen voor de mentale component, de *esprit de corps*, van de toekomstige marinier. Ik deel op dit punt zeker enkele van zijn zorgen. Op de

ophoging van de operationele leeftijd en het uitbreiden van de dienstgroepen ga ik in dit stuk niet verder in.

Bij werving zien we inderdaad dat selectiecriteria de afgelopen jaren zijn verpaarsd/versoepeld en dat mede hierdoor in de initiële mariniersopleiding de opleidingsuitval onverminderd hoog is en blijft. Deze uitval is tot 2010 voortdurend toegenomen. *Selecting In* passen we niet meer toe; hierbij worden uit 100 kandidaten alleen de allerbeste geselecteerd. Momenteel is de norm *Selecting Out*; hierbij is iedereen in principe opleidbaar tot bij de training het tegendeel wordt bewezen. Als commandant van het Mariniersopleidingscentrum (MOC) ben ik van mening dat het hoge uitvalspercentage vooral door deze keuringssystematiek wordt ingegeven. In het kader van het project Loopbaanlint (LBL) moet de komende jaren zo'n 70% van het toekomstige defensiepersoneel worden geworven via Regionale Opleiding Centra (ROC) in Nederland. Er zijn mogelijk zelfs plannen om bij de ROC's ook het werven en keuren te beleggen. Indien we

er als organisatie onvoldoende in slagen dit proces te beïnvloeden houd ik mijn hart vast voor toekomstige uitvalcijfers, aan onze eigen kwaliteitscriteria wordt immers 'nog' niets veranderd.

Dat delen van de mariniersopleiding worden uitbesteed en dat dit een zorgpunt is bestrijd ik. Er worden nauwelijks delen uitbesteed. Ik weet echter niet of collega Bosch in dit verband op de ontwikkelingen in het kader van de LBL opleiding doelt? Hierbij is de gedachte dat de ROC opleiding 'Grondoptreden' niveau 2', na afronding ervan korting oplevert op de mariniersopleiding bij het Korps mariniers. Indien Bosch inderdaad deze vorm van uitbesteden bedoelt dan deel ik zijn zorg. In dit verband moet men oppassen met extreme kortingen die primair financieel gedreven zijn. Mariniers maak je niet in het ROC, dat gebeurt ontegenzeggelijk in het MOC en nergens anders. *Esprit de Corps*, de harde kant van de marinier, of het 24 uur in dienst zijn krijgt onverminderd de aandacht in de initiële opleidingen. Dat we in de vredeslocaties in Nederland door een toenemende mobiliteit van ons personeel een tijdelijke 8 tot 5 mentaliteit tegenkomen zal ik niet ontkennen. Gedurende de vele oefeningen en ernstmissies wordt echter bij voortduring aangetoond dat we uitstekend in staat zijn dat 8 tot 5 denken los te laten, ook anno 2010.

Onder het kopje 'Zorgpunt' staat Bosch stil bij het aanmaken van onderofficieren via de ROC opleiding. Hij

bedoelt in dit verband de LBL opleiding niveau 3 met een duur van twee en half jaar. Ook deze leerling kent drie binnenschoolse weken met hierna een stageweek bij het Korps mariniers. Deze ROC leerling doorloopt zo in die twee en een half jaar 24 stageweken bij het Korps mariniers en daarmee krijgt hij toch enige praktijk. De zorg van Bosch wat betreft de ervaringsopbouw bij deze onderofficiersvariant wordt binnen het Korps mariniers door velen gedeeld. Dat is ook exact de reden geweest om deze sollicitant, na afronding van zijn ROC opleiding en aanstelling bij het Korps mariniers, de initiële mariniersopleiding te laten doorlopen. Uiteraard krijgt hij hierbij korting. Deze oud ROC leerling moet het restant van de initiële mariniersopleiding met succes afronden. Dit is voor het creëren van draagvlak voor hem en vanuit het

oogpunt van zijn eigen vorming van groot belang. Na afronding van deze opleiding wordt betrokkene vervolgens anderhalf jaar op een operationele functie bij een eenheid geplaatst. Hierna komt hij voor het restant van zijn opleiding in aanmerking. De organisatie kan het zich niet veroorloven om niet mee te gaan in deze ontwikkelingen. Dit traject wordt pertinent niet ingevoerd om kadertekorten versneld in te lopen. Dat gebeurt met bestaande trajecten die prima op schema liggen. Met het oog op borging van kwaliteit is deze opleidingsvariant overigens nu zo ingericht dat betrokkene gedurende zijn vervolgopleiding bij het Korps mariniers, op grond van aantoonbaar onvoldoende functioneren, kan worden verwijderd. Een alternatief is dat betrokkene in overleg met P&O wat langer als marinier ervaring opbouwt en hierna dan later zijn opleiding alsnog afrondt.

In het hierboven geschetste traject kan iemand rond de leeftijd van 21 jaar bevorderd worden tot onderofficier. Hierna zal betrokkene na enkele operationele functies bevorderd kunnen worden tot sergeant in de functie van geweergroepscommandant. Daarmee blijft ook bij deze categorie sergeanten, bij een gezond personeelsbestand, de bevorderingsleeftijd rond de 25 a 26 jaar liggen. Hierdoor blijft operationele ervaring als *Force Multiplier* binnen de geweergroepen van het Korps mariniers

mariniers maak je niet in het ROC, dat gebeurt ontegenzeggelijk in het MOC en nergens anders

geborgd. Het voorstel dat Bosch schetst om excellerende mariniers versneld een traject tot onderofficier aan te bieden wordt momenteel binnen het Korps mariniers al toegepast. Ik ga daar om die reden verder niet op in.

Vervolgens schetst Bosch kort enkele aandachtspunten die in relatie staan tot de ontwikkelpaden uit het visie document. Zo noemt hij onder meer het doorontwikkelen van de tactische rollen en aspecten als aandacht voor cultuur en taal. In de basisopleiding kan uiteraard maar een beperkte hoeveelheid aan kennis en vaardigheden worden aangereikt. Hierbij moeten voortdurend keuzes worden gemaakt. In dit verband kiest het Korps mariniers voor inzet in het hoogste geweldsspectrum. In de operationele omgeving moet daarom een doordacht programma worden aangeboden dat hierop aansluit en dat ook meer de nadruk legt op de andere tactische rollen. Dit kan uitstekend gedurende internationale oefeningen en trainingen plaatsvinden. Het mag duidelijk zijn dat dit ook al sinds jaar en dag gebeurt.

Een *comprehensive approach* vraagt inventiviteit van ons bij planning van oefeningen en operaties, maar het vraagt ook *commitment* bij derden. Ik doel hiermee op de bereidheid van deze partijen om met ons te willen samenwerken. Volgens Bosch schreeuwt de regering om eenheden die kunnen worden aangeboden voor binnenlandse rampen, conflicten en incidenten. Ik ben het er helemaal

Geen acht tot vijf mentaliteit

mee eens dat wij daar een hele goede rol kunnen vervullen; als oud commandant van de Unit Interventie Mariniers echter heb ik aan den lijve ondervonden hoe moeizaam het kan zijn in het civiele domein geaccepteerd te worden als volwaardige partner. Bescherming van het eigen domein speelt daarbij veelal een rol. Zonde want hiermee gaat veel ervaring, die we als militair in onze hedendaagse missies opdoen en ook zeer goed zouden kunnen aanwenden voor de binnenlandse veiligheid, verloren.

Wat verdient volgens Bosch nog meer de aandacht? Hij noemt zes punten:

1. bieden van een perspectief aan het personeel;
2. er is onvoldoende aandacht voor *Urban Operations* en werkzaamheden die kunnen worden betiteld als politietaken;
3. vernietigen van de tegenstander versus het verlenen van militaire assistentie en de vertaalslag van dit gedachtegoed in concepten;
4. MTC en MOC hebben onvoldoende duidelijke missies en besteden onvoldoende aandacht aan de tactische rollen;
5. het schort aan overdracht van de korpsgeschiedenis en
6. moet er meer aandacht zijn voor een *combined* en *joint* strategie.

Ik wil hier kort het volgende op zeggen. Met documenten als de Marinestudie 2005, de Maritieme visie 2030, de leidraad maritiem optreden, de leidraad amfibisch optreden en de korpsvisie wordt mijns inziens een uitstekend perspectief geboden aan het personeel. Uiteraard moeten we de kernboodschap² hieruit blijven herhalen.

Optreden in verstedelijkt gebied (OVG) is geborgd in initiele opleidingen. Bij de operationele eenheden wordt ook ruim aandacht aan OVG besteed, zie bijvoorbeeld de laatste Alle Hens. De leden van het Korps hebben de afgelopen 345 jaar aangetoond over een uitstekende militaire basis te beschikken. Die basis staat garant voor optreden in het hoogste geweldsspectrum maar hij leert onze

mariniers ook om te schakelen. De succesvolle missies sinds de val van de Berlijnse muur, waaronder missies met politietaken, hebben dat voortdurend aangetoond.

De tegenstander vernietigen versus het verlenen van militaire assistentie is de laatste jaren vast onderdeel in het curriculum van opleidingen als een Hogere Defensie Vorming, *Command and Staff*, etc.. Ik zou in dit verband overigens liever spreken van op strategisch niveau de tegenstander irrelevant maken in plaats van hem te moeten vernietigen, maar dat terzijde.

Er wordt door velen binnen het Korps mariniers gewerkt aan de uitwerking van de korpsvisie. Dat is

niet morgen gerealiseerd, er moeten nog aanvullende besluiten worden genomen. De hoofdschotsrichting is echter helder, zo ook de missie voor het MTC en MOC. Onze wapenfeiten borgen in het Korpsvaandel? Dat blijkt een hele lastige, niet omdat wij dat niet willen, maar de regelgeving is weerbarstig. Overigens zijn er naar mijn mening nog niet eerder in de Korpshistorie zoveel herinneringsboeken geschreven. Dit zijn geen wetenschappelijke onderbouwde documenten maar ze dragen op termijn zeker bij aan verslaglegging over het Korps mariniers, zo ook ons lijfblad de *QPO*.

Dat we gezamenlijk met anderen meer kunnen betekenen onderschrijf ik. Zowel in internationaal als nationaal verband moet worden samengewerkt, het Korps mariniers is daar overigens ook uitstekend toe in staat. Wat kunnen we op korte termijn doen? Alle punten die Bosch in zijn stuk noemt hebben binnen het Korps mariniers momenteel zeker de aandacht. Je hoeft immers niet ziek te zijn om beter te worden. Met de voorliggende korpsvisie wordt dat eens te meer aangetoond. Zoals Heineken vasthoudt aan de lachende 'e', zo moeten wij *QPO* koesteren. Subiet is immers al onderdeel van onze kernboodschap: 'Mariniers zijn direct wereldwijd inzetbaar voor complexe militaire operaties, ook onder extreme omstandigheden'.

Luitenant kolonel der mariniers P.J. de Vin is momenteel Commandant Mariniersopleidingscentrum bij de Van Ghentkazerne te Rotterdam. Hij is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van de initiële, doorstroom- en functieopleidingen bij het Korps mariniers.

Noten

¹ Grondoptreden¹ niveau 2 kent een opleidingsduur van anderhalf jaar waarbij drie weken schoolopleiding worden afgewisseld met een stagewerk bij het Korps mariniers.

² Mariniers zijn direct wereldwijd inzetbaar voor complexe militaire operaties, ook onder extreme omstandigheden.

Zorgzaam verzekerd zoals het ú past

Aanvullende
Verzekering
al vanaf

€ 3,45

De collectieve zorgverzekering speciaal voor u!

Zorgzaam, opgericht door de vakbonden voor Defensiepersoneel, heeft een aantrekkelijke collectieve zorgverzekering afgesloten bij Univé Verzekeringen. Speciaal bestemd voor iedereen die werkt(e) voor Defensie, met inbegrip van gezinsleden. Met een basisverzekering vanaf € 80,98 per maand biedt Zorgzaam speciaal voor u een voordelige zorgverzekering. En met zes aanvullende

verzekeringen hebt u een grote keuzevrijheid. Met de Zorgzaam zorgverzekering profiteert u van een goede zorgverzekering tegen aantrekkelijke premies en een uitstekende service. Zo hebben we bijvoorbeeld onze eigen telefonische helpdesk. Welk pakket u ook samenstelt, u weet zeker dat u altijd voordelig uit bent, want Zorgzaam is ondergebracht bij Univé en werkt zonder winst oogmerk.

**Wilt u weten hoe laag
uw premie wordt?**

Ga dan snel naar:

www.zorgzaamverzekerd.nl

of bel (072) 527 76 77

ZORGZAAM
Zorgeloos verzekerd

UNIVÉ
VERZEKERINGEN

Ontwikkelingen binnen het Korps

Het schrijven van de korpsvisie is een goed initiatief geweest omdat er op deze manier een voor ieder lid van het Korps leesbaar stuk is. Aan deze korpsvisie kan ons gehele optreden worden 'opgehangen' en de visie geeft sturing en houvast.

LNTKOLMARNIS b.d. Bosch geeft een uiteenzetting met daarin zijn eigen creatieve visie op de korpsvisie. Veel initiatieven, die in zijn stuk geopperd worden, kan ik onderschrijven. Echter, bij een aantal zou ik een kanttekening willen plaatsen. Mijn bijdrage heeft als doel om op een constructieve manier in te gaan op de genoemde opinie, gezien vanaf de werkvloer. Uiteraard ben ik mij bewust dat ik, door mijn nog relatief prille carrière bij het Korps, bepaalde zaken niet kan vergelijken met 'hoe het vroeger was'. Toch ben ik van mening dat door visies vanaf verschillende (ervarings-)niveaus te combineren de daaruit voortvloeiende discussie zal leiden tot nieuwe inzichten en creatieve oplossingen van problemen. Alleen door met elkaar te blijven communiceren en het bespreekbaar houden/maken van problemen zal het Korps het Korps blijven. Hieronder plaats ik drie kanttekeningen aan gaande het opiniestuk van Bosch.

De korpsgeest

Bosch spreekt in zijn artikel over een 'afbrokkelende samenhang'. Hij maakt zich zorgen of er nog 'voldoende aandacht voor de harde kant van het marinier zijn' is. Ik kan geen vergelijkingen maken met de situatie zoals deze voor 1990 was, maar enkel vast stellen wat ik merk bij de mariniers binnen mijn peloton. Persoonlijk denk ik dat er absoluut voldoende aandacht wordt besteed aan de 'harde kant van het marinier zijn'. De belangrijkste opleidingen binnen het

Korps, namelijk de initiële opleidingen en de berg-winter- jungletraining worden nog steeds gegeven door mariniers. Ik ben ervan overtuigd dat de mentale naast de fysieke hardheid gedurende deze training voldoende getraind wordt. Tijdens dit soort zware trainingen en opleidingen komt de *esprit de corps* naar boven omdat de opleidingen veelal dusdanig zwaar zijn dat alleen een goede samenwerking tot voltooiing leidt. Dat sommige delen van de opleidingen en de keuring 'paars' zijn wordt naar mijn mening voldoende gecompenseerd door de kennis en kunde van het MOC. De rotte appels en zwakke schakels komen de opleiding hoogstwaarschijnlijk toch niet door. Daarnaast zie ik bij de mariniers, die uit de eerste vak opleiding komen en zich in Doorn melden, een ongekende gedrevenheid, enthousiasme en werklust.

Fighting spirit

Gedurende de laatste uitzendingen naar Afghanistan hebben de mariniers laten zien ook over de juiste 'fighting spirit' te beschikken. Gedurende vele gevechtscontacten stonden de mariniers hun mannetje. Hiermee oogsten zij respect bij hun coalitiegenoten en waren zij voor de Taliban een geduchte tegenstander. Daarom verwacht ik dat het Korps ook in 2015 nog zal bestaan uit fitte, harde mannen met een goede *esprit de corps*.

De opleiding tot korporaal

Bosch uit in zijn artikel zijn zorgen over het nieuwe korporaaltraject, waarbij 'spijkerbroeken' versneld opgeleid worden vanuit het ROC. Ik begrijp zijn bezorgdheid en deze bezorgdheid wordt op de werkvloer ook veelvuldig geuit. Een korporaal, die niet een paar jaar gelopen heeft als marinier, zou volgens velen minder goed voorbereid zijn op leidinggeven binnen de huidige complexe moderne militaire missies. Het Korps onderscheidt zich door zijn ervaren onderofficieren. Dit is een groot goed en hier moeten wij trots op zijn. Echter, op dit moment is er een schaarste aan onderofficieren. Derhalve vind ik het gedurfd maar noodzakelijk om op een andere manier de gelederen te vullen. De 'korporaals nieuwe stijl' zullen ongetwijfeld goed voorbereid worden op hun taak en verantwoordelijkheid. Hierbij kan er een combinatie gemaakt worden met 'korporaals oude stijl', deze kunnen op dezelfde manier geworven worden binnen de gelederen en initiatieven moeten hierbij gesteund worden. Op deze manier worden er ook nog steeds ervaren mariniers opgeleid tot korporaal.

Wat ik nog niet gehoord heb in deze discussie is de opleiding van onze officieren. Het verbaast me dat er nog geen vergelijking is gemaakt met deze opleiding. Onze officieren worden als jonge luitenant geplaatst als pelotonscommandant van minstens 27 man, zonder ook maar over enige ervaring te beschikken. Uiteraard wordt de jonge pelotonscommandant hierin gesteund door zijn ervaren kaderleden, maar wordt een korporaal dit ook niet door zijn sergeant?

Fighting spirit in Tsjaad 2008 (foto collectie Hunnege)

Veranderende taken

De werkomgeving van de marinier verandert. Dit proces zal in de toekomst als een *perpetuum mobile* door blijven gaan. Zaak is om in te springen op deze ontwikkelingen. Bosch haalt dit ook aan in zijn artikel. Hij bespreekt de onvoldoende aandacht voor 'urban operations' en 'de werkzaamheden die kunnen worden betiteld als politietaken'. In initiële opleidingen wordt er op dit moment aandacht besteed aan optreden in verstedelijkt gebied en ook in Doorn is er aandacht voor. Aandacht hiervoor is

uiteraard goed en in feite nooit voldoende, gezien de complexiteit van dit optreden.

Ook ben ik van mening dat *'werkzaamheden die kunnen worden betiteld als politietaken'* meer aandacht behoeven. Echter, de focus moet blijven liggen op training binnen het hoogste geweldsspectrum. De ervaring leert dat het eenvoudiger is om naar beneden te schakelen naar een lager geweldsspectrum dan andersom. Indien een mari-

Samenvattend

In dit stuk is geprobeerd een aantal kanttekeningen te plaatsen bij het artikel van LNTKOLMARNIS b.d. Bosch. Hierbij is gepoogd zijn artikel vanuit de werkvloer te bezien. In feite zijn er drie hoofdpunten te onderscheiden, die hieronder nogmaals herhaald worden:

- de 'afbrokkelende samenhang' en de verminderde hardheid van de marinier valt te bezien. Er zijn vol-

nier berekend is op opereren in het hoogste spectrum van geweld, kan hij altijd schakelen tijdens operaties naar een lager geweldsspectrum, zoals bijvoorbeeld politietaken. Daarnaast vindt er altijd een missiespecifieke training plaats voor uitzendingen, zodat mariniers ook in de toekomst goed voorbereid zijn op hun taken, in welk spectrum van geweld dan ook.

Joint training

De korpscommandant, brigadegeneraal Verkerk, onderstreept in zijn korpsvisie 2015 het belang van training met andere krijgsmachtdelen. Dit *joint* optreden wordt ook door Bosch aangehaald en hij noemt hierbij ook de politie en de brandweer als potentiële trainingspartners. Training met deze partners moet naar mijn mening ook veel meer gebeuren. Dit kan zelfs al in initiële opleidingen. Vooral commandanten, op welk niveau dan ook, moeten het belang van deze samenwerking inzien en zij moeten hier zo vroeg mogelijk bekend mee worden gemaakt. Het is namelijk een illusie om te stellen dat het Korps zonder zogenaamde *'enablers'* op pad gaat tijdens missies. Vooral de laatste missie naar Afghanistan bewees, hoewel deze missie wel een heel groot aantal *'enablers'* bevatte, dat toekomstig optreden vrijwel zeker *joint* en/of *combined* zal gebeuren. Het is derhalve zaak dat hier snel mee getraind gaat worden.

Trainen met Roemeense mariniers in 2009

doende trainingen en opleidingen waarbij de marinier gehard wordt en daarnaast heeft hij tijdens missies bewezen gevechtsgereed te zijn;

- er zijn veel zorgen over de 'korporaalsopleiding nieuwe stijl', maar deze opleiding is momenteel noodzakelijk om de personeelstekorten in te lopen;
- de taken voor de marinier veranderen en het is zaak mee te veranderen. Er moet meer getraind worden met andere krijgsmachtonderdelen.

Als Korps moeten we de komende jaren gefocust blijven op de korpsvisie. Hierin staat waar het Korps moet staan in 2015. De negen ontwikkelpaden geven houvast en kunnen het Korps klaar maken voor een goede toekomst. Hierbij moeten commandanten op alle niveaus in hun handelen rekening houden met deze negen paden. Alleen zo maken we het Korps gereed voor de toekomst en zorgen we voor een blijvend bestaansrecht van het Korps. Ik ben ervan overtuigd dat we in 2015 tijdens de viering van de 350^e Korpsverjaardag nog steeds trots naar ons Korps kunnen kijken. ←

Qua Patet Orbis

ELNTMARNIS C.W.L. van Veen is Pelotonscommandant 13 infanterie compagnie, 1 MARNSBAT in Doorn.

'Je mag niemand geloven, iedereen liegt je maar wat voor'. Dat zegt Julian ('Wikileaks') Assange tegen de interviewer van El Pais.

Wikileaks

Lekken is voor Assange het werktuig van de vrijheid. Ik haal deze bondige omschrijving uit het portret in *Vrij Nederland* van de man die volgens sommigen de Che Guevara, volgens anderen de Osama Bin Laden van het internet wordt genoemd.

Assange is het intelligente fenomeen dat eerder dit jaar 76.000 veldrapporten over de oorlog in Afghanistan en daarna nog eens 400.000 stuks over de oorlog in Irak op het web zette. Eind november dreef hij de Amerikaanse regering tot wanhoop (of razernij?) door nog eens 250.000 diplomatieke boodschappen, *cables*, prijs te geven aan de openbaarheid.

Een *foreign policy meltdown* is zijn actie genoemd: het digitale 9/11 voor de VS. Anderen halen de schouders op en zeggen dat de schade wel meevalt. Ontdaan van de *gossip* en roddel resteert een beeld van de Amerikaanse diplomatie dat eigenlijk zo gek nog niet is. Een supermacht die alles in het werk stelt, soms ook met middelen die het doel heiligen, om de wereld veiliger te maken. De Amerikaanse minister van defensie Robert Gates vindt dat het allemaal wel meevalt, maar misschien kan hij niet anders. Volgens Fox News is Assange een *enemy combatant*; het is niet moeilijk om politici te vinden die hem op het schavot willen zien staan.

Toen de Franse koning Fransiscus I (hij leefde in de eerste helft van de 16^e eeuw en deed weinig anders dan oorlogvoeren) werd gevraagd waarom hij toch steeds in de clinch lag met keizer Karel V, de ene na de andere oorlog met hem voerde en wat nou toch precies de conflictstof tussen beiden was, antwoordde hij: 'Geen. We hebben t-o-t-a-a-l geen verschil van mening. We zijn het zelfs altijd volkomen met elkaar eens. We willen allebei de heerschappij over Italië'.

Assange en de Amerikaanse regering doen me een beetje aan elkaar denken. Ze zijn het beide t-o-t-a-a-l met elkaar eens, ze willen allebei de wereld veiliger maken. Assange kiest de *moral high ground* door transparantie tot het hoogste goed te verklaren. Alleen volledige openheid in de buitenlandse politiek garandeert veiligheid. Geen leugens meer, geen valse voorwendselen om de oorlog tegen Irak te beginnen, verantwoording afleggen over de martelingen in Guantanamo Bay.

De geschiedenis zal Assange alleen tot held verklaren vanuit een revolutionair perspectief. Als 'gewone' informatieactivist (zo wil hij liever genoemd worden dan als journalist, want hij haalt zijn neus op voor dat op louter *scoops* uit zijnde mensen-

soort) is hij zonder twijfel een heler van gestolen nieuws. Revolutionairen veranderen normen en verhoudingen tussen instituties en worden achter de tralies gezet als ze verliezen, of gelegitimeerd als ze de *hearts* en de *minds* winnen.

Het publiceren van slagveldberichten over Irak en Afghanistan vind ik aanvechtbaar maar als categorie voor discussie vatbaar. Moderne oorlogen en interventies vragen om verantwoording voor, tijdens en na de operaties. Het legitimatiedebat in westerse democratieën wint zo snel terrein dat zelfs langs 'normaal'-democratische weg vrij snel na afloop of tijdens oorlogen al enorme hoeveelheden geheime informatie bekend wordt. Dat via Wikileaks dergelijke informatie op straat komt zou je het naar voren trekken van geschiedschrijving en verantwoording kunnen noemen, een door zwakke beveiliging van de Amerikaanse overheid gefaciliteerde klokkenluidersversie van dikke en minstens zo onthullende rapporten van de 9/11 Commissie, de *Iraq Survey Group*, of de commissie-Davids. Het onthullen van namen van informanten en soldaten, die door zulke onthullingen levensgevaar lopen, vind ik uiteraard niet voor discussie vatbaar: een pijnlijke en schandelijke zaak! De tweede lading onthullingen betrof diplomatieke boodschappen, openhartige beroepscommunicatie, die aantoonde dat diplomaten doen wat zij behoren te doen: hun bijdrage aan de waarheid doorgeven, in het belang van hun land. Het schenden van vertrouwelijkheid brengt buitenlandse sprekers en de Amerikaanse regering in grote verlegenheid, maar valt in beginsel af te wegen tegen veiligheidsbelangen. Het onthullen van gestuurde leugens over massavernietigingswapens om een oorlog te voeren leidt tot een andere afweging, denk ik, dan het in gevaar brengen van een vredesakkoord of wapenovereenkomst. Geheimhouding is in dat laatste geval functioneel.

De derde categorie betrof het prijsgeven van vitale gegevens over de veiligheidsinfrastructuur. Dat had niets met ontmaskering van beleidsleugens of oorlogsverantwoording te maken. Helemaal fout, lijkt me. Wie zich beroept op transparantie als hoogste en enige rechtvaardiging, verstopt zich voor een veel ingewikkelder verantwoordingsdebat. 'Je mag niemand geloven', om Assange zelf nog maar weer aan te halen.

Lekken is voor Assange het werktuig van de vrijheid.

Bezuinigen op, of verrijken met? hoe relevant is de reservist (nog) voor het CZSK?

'Subiet *Qua Patet Orbis*' raakt aan veel aspecten die het Korps betreffen. Wat mist is een verwijzing naar de inzet van reservisten. Die had prima gepast bij de strekking van het artikel van LNTKOLMARNS b.d. Bosch waar het gaat om het laten bloeien en groeien van het Korps. Te meer omdat reservisten recentelijk opvallend warme aandacht krijgen vanuit zowel de politiek, als vanuit de top van het CZSK.

Hans
van Baalen

Key messages

Laten we een aantal uitlatingen van 'key players' op een rijtje zetten en daarnaast ook luisteren naar een nieuw geluid uit onverwachte hoek.

KVNRO ALV 20 november 2010, Zeist

Willem Verheijen (Vz KVNRO): 'Inzet reservisten kosten-efficiënt.'

SACEUR – videoboodschap: 'Sharing ideas: let the reserve community show its merits.'

Hans van Baalen!: 'Moderne reservist, ex BT/OT is goed opgeleid en gemotiveerd.'

BG Marc van Uhm: 'Maak gebruik van kennis en achterliggende netwerk van reservisten.'

IDEA 10 jaar 23 november 2010, IDL

VADM Nagtegaal (P-CDS): 'Defensie is een veelzijdige organisatie bestaande uit militairen, burgers en reservisten. Reservisten zijn er voor zowel *back fill* als *front fill*. Reservisten zijn onderscheidend door hun vindingrijkheid en zakelijk entrepreneurschap. Bovendien verwijs ik in dit verband graag naar de gisteren ingediende motie Bruins Slot!²'

Hans van Baalen: 'Het uitzenden van reservisten zou meer een 'ere-kwestie' moeten zijn voor het Nederlandse bedrijfsleven. Grote bedrijven kunnen meer doen! Uitgezonden reservisten fungeren als ambassadeur voor de krijgsmacht in de samenleving.'

KVNRO Nat Ops 25 november 2010, Soesterberg

GENMAJMARNS Van der Til: 'Reservisten zijn zeer waardevol. Reservisten ondersteunen het voortzettingsvermogen (*back fill*) van de krijgsmacht. Ook zijn zij in toenemende mate relevant voor Nationale Operaties, zie bijvoorbeeld de 'Officier beleidsteam', die idealiter beschikt over lokale kennis en een sterk civiel netwerk.'

Hans van Baalen (nader telefonisch overleg): 'De reservist is gelijk gesteld met de beroepscollega, dus past een eigen verantwoordelijkheid voor goed opgeleid zijn en voor een professionele attitude. Er is ruimte voor flexibele inzet. De moderne reservist weet wat hij wil en kan en wacht niet af – neemt initiatief. Let wel, hij moet ook in gevechts- en gevechtsondersteunende functies kunnen optreden – dan is er (h)echte betrokkenheid bij Defensie – nieuwe generatie reservisten is dus niet alleen FS met civiele deskundigheid, of CIMIC, maar ook oud-beroeps met brede skills.'

KMR Contact nr. 3 November – de nieuwsbrief voor actieve reservisten van het CZSK:

BRIGGENMARNS Verkerk (korpscommandant): 'Nu gebruiken we reservisten vooral als hulptroepen. Ik zou veel liever in een breder verband gebruik van hen willen maken.'

Kortom, er lijkt ruimte te zijn voor verdere concretisering van de inzet van reservisten.

Debat

In het Marineblad is de afgelopen jaren af en toe aandacht geweest voor het reservistenbeleid, voor de inzet van reservisten (oude stijl) en voor het (relatief) 'nieuwe' Bureau Reservisten van het CZSK. In de LTV KM (Lange Termijn Visie Korps mariniers) is een pagina gewijd aan de inzet van reservisten per 2015. De KVMO heeft welis-

Internationale samenwerking

waar een werkgroep KMR/Elders Actieven, maar heeft tot nu toe niet vooropgelopen in het bijdragen aan visie op de inzet van reservisten. Daar is het nu wel tijd voor, gezien de recente uitspraken van topmilitairen en politici! Om te beginnen kan de KVMO een platform zijn voor de discussie over reservisten en nieuwe geluiden laten klinken.

Laten we eens te rade gaan bij een recent uitgestroomde officier van het Korps. Wat is zijn mening? Wat ziet hij als mogelijke inzet voor reservisten? Is hij zelf in voor inzet als reservist?

Uitgelicht:

Bijdrage van Roel Kousemaker (zestien jaar actief gediend als officier der mariniers, dienst verlaten op 1 september 2008):

'In dit stuk wordt slechts vanuit een bepaalde invalshoek gekeken. De focus is op reservisten die langere tijd als beroepsofficier hebben gediend bij het Korps Mariniers.

Mijn visie op de inzet van reservisten

Ik heb in mijn actieve periode nooit echt een positief beeld van reservisten gehad, moet ik heel eerlijk bekennen. Ik doel dan op de reserveofficieren (KMR's) die ik voornamelijk bij grote oefeningen en tijdens het opwerkprogramma voor een uitzending tegen het lijf liep. Het gevoel bekreep me altijd een beetje dat ze ergens in waren blijven hangen en het oude "POTOM-gevoel" weer wilde herbeleven door zichzelf voor de gelegenheid in een groen pak te hijsen. Gevrijwaard van enige kennis van modern militair optreden gaven ze dan gevraagd en -nog erger - ongevraagd advies over datgene wat ze meenden te zien. De andere kant van het verhaal was natuurlijk dat deze reservist nergens anders voor gebruikt werd. Hij werd dan als scheidsrechter niet vanuit zijn kracht ingezet. Daarnaast was deze groep ook niet goed gepositioneerd binnen de gemeenschap van actief dienende officieren.

De laatste jaren heeft er, voor zover ik kan zien, wel degelijk een verschuiving plaatsgevonden en worden reserveofficieren veel breder ingezet binnen hun eigen specialiteit. Het hobby-gehalte is er wel een beetje af. Wat me echter altijd opgevallen is, dat is volgens mij nog

steeds niet of nauwelijks veranderd, dat degenen die vele jaren actief zijn geweest als officier der mariniers zich niet aanmelden als reservist. Ikzelf ook niet. Dat is eigenlijk best wel jammer, want dat zijn nu net degenen die een gedegen militaire achtergrond kunnen verenigen met aanvullende kennis vanuit de civiele wereld. Zij kunnen daarmee de nodige dwarsverbanden en analogieën trekken en hebben bovendien een groot netwerk opgebouwd buiten Defensie. Ook hebben zij een zeker draagvlak binnen de korpsgemeenschap waarvan ze vele jaren deel uitmaakten. Op de één of andere manier lijkt het niet te lukken om deze groep van oud-officieren te boeien om zich als actieve reservist aan te melden.

Mijn advies

Het is daarbij als eerste belangrijk om goed naar het profiel te kijken van de reservist die je in het bestand wilt hebben bij het Korps mariniers. Hoe sluit dat profiel aan bij de uitdagingen waar het Korps mariniers in de toekomst voor staat? Dat gaat naar mijn mening verder dan alleen maar bij de uitvoering van operationele taken en daarmee ook verder dan de discussie over *back fill* en *front fill* door reservisten. Wat kom je aan kennis en ervaring binnen de eigen organisatie tekort en hoe kunnen mensen van buitenaf daarbij helpen?

Door vooraf goed naar het gewenste profiel te kijken houd je tevens de mensen buiten waar je eigenlijk niet op zit te wachten. Zeg maar het type waar ik nooit zo gecharmeerd van ben geweest zoals ik hierboven heb uitgelegd. Ik ben ervan overtuigd dat het overgrote deel van de officieren, dat jarenlang in actieve dienst is geweest, het Korps mariniers nog steeds een warm hart toedraagt, maar wel met een gezond relativeringsvermogen en niet alleen op de emotie.

Het reservist zijn moet dan ook aansluiten bij de drijfveren en ambities van deze categorie oud-officieren. Dat

door vooraf goed naar het gewenste profiel te kijken houd je tevens de mensen buiten waar je eigenlijk niet op zit te wachten

gaat niet alleen over 'trots zijn op het Korps'. Dat waren we, dat zijn we nog steeds, maar dat is niet genoeg anders we waren we wel gebleven. Een hernieuwde relatie kan alleen op basis van een win-win situatie worden aangegaan. Anders krijg je niet degenen binnen met het profiel, en de kwaliteit, waar je naar op zoek bent.

Welke bijdrage zou ik zelf willen leveren als reservist?

Op dit moment staat reservist worden niet heel hoog op mijn verlanglijstje (het is een week voor Sinterklaas als ik dit schrijf), maar ik sluit het niet uit. Dat moet dan wel passen binnen mijn persoonlijke doelstellingen. Ik heb zojuist de opleiding *Master of Public Safety* afgerond en ben nu als consultant ruim twee jaar werkzaam in de wereld van de fysieke veiligheid in Nederland. Daarmee →

Orde bewaren in Tsjaad (foto: collectie Hunnengo).

is er een directe link naar de derde hoofdtak van Defensie: het ondersteunen van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel internationaal als nationaal. Persoonlijk denk ik dat het Korps mariniers mijlenver achter loopt op de Koninklijke Landmacht bij het leveren van een bijdrage aan de nationale veiligheid, met name ook bij het voeren van de discussie hierover. Die gaat nu nog veel over het leveren van spulletjes, maar zal steeds meer richting een structurele borging van Defensie in de wereld van de nationale veiligheid moeten gaan. Aan deze discussie zou ik met mijn duale achtergrond, zowel militair als civiel, een prima bijdrage kunnen leveren. Bijvoorbeeld in de rol van officier/adviseur beleidsteam binnen één van de Veiligheidsregio's, wat een functie is voor een reserveofficier. Dat zou mogelijk passen binnen mijn persoonlijke interesse en zakelijk vakgebied en zou het Korps mariniers een positie in het netwerk van de Veiligheidsregio's opleveren. Dit is wat ik bedoel met het mes dat aan twee kanten snijdt.'

Voorlopige conclusie

De KVMO – bestuur en leden – zou het debat over de inzet van reservisten van dichtbij dienen te volgen en actief dienen te stimuleren. De Werkgroep 'KMR/Elders actieven' zal geluiden blijven inventariseren die een positieve uitwerking hebben op de besluitvorming over relevante inzet van reservisten. Er zijn signalen dat uit de gelederen van recent uitgestroomde beroepsofficieren graag zal worden meegedacht aan het uitwerken van

nieuwe en verbeterde opties. Hierbij komt verstand van zaken met betrekking tot de *core business* van het Korps, aangevuld met civiele ervaring en deskundigheid op een krachtige wijze samen.

Bezuinigen op of verrijken met reservisten: *that's the question*.

Moge dit artikel een eerste aanzet van een antwoord op deze vraag zijn en aanleiding geven voor verder debat.

PS de Werkgroep KMR/Elders Actieven verwelkomt graag leden van de KVMO die deel uit willen maken van deze werkgroep, zowel reservisten als actief dienenden. ←

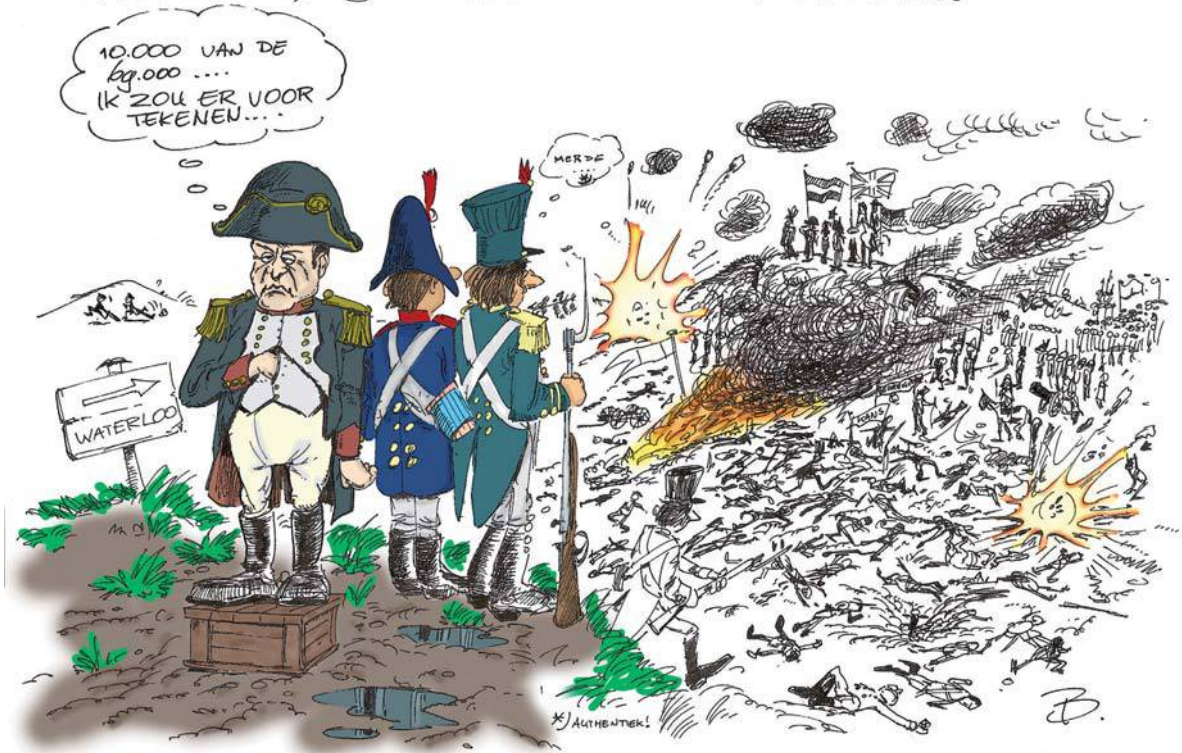
Hans Steensma is MAJMARNS KMR en voorzitter van de KVMO werkgroep KMR/Elders Actieven.

Noten

¹ Hans van Baalen is lid van het Europees Parlement voor de VVD, oud voorzitter van de Vaste Kamercommissie voor Defensie en zelf actief reservist.

² De motie Bruin-Slot: overwegende, dat reservisten flexibel inzetbaar zijn, niet in vaste dienst zijn, over expertise en deskundigheid beschikken en een ambassadeursrol voor Defensie vervullen naar de samenleving en juist nu noodzaak is tot een kleinere beroepsorganisatie; verzoekt de regering bij de totstandkoming van de beleidsbrief over de toekomst van de krijgsmacht de mogelijkheid van een verdere vergroting van het reservistenbestand te betrekken, voor zowel *frontfill*- als *backfill*-taken, en daarbij tevens te overwegen om reservisteneenheden op te richten voor nationale taken (...) 22 nov. 2010.

ONDERTUSSEN, BIJ DIE ANDERE REDUCTIEOPERATIE

ADVERTENTIE

amazing THAILAND

29-01-2011

18:30 uur Ontvangst met Thais aperitief
Aansluitend Thais vier gangen diner

€29,50
PER PERSOON

RESERVEREN IN DE MARINECLUB: 0223-614225/657688

Brigadeflitsen, een klei

In het najaar van 2009 werd door het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) en het productiebedrijf Tijdsbeeld Media de laatste hand gelegd aan een dvd-box over het Korps Mariniers.^{1 & 2}

Naast een historische documentaire van ongeveer drie uur bevat deze productie een aantal 'specials' - promotiefilms, instructiefilms en minidocumentaires - waaronder 25 minuten ruw materiaal met de titel *Brigadeflitsen*. In de filmcollectie van het NIMH stond dit materiaal te boek als beelden van de Politionele Acties in 1947-1948. Deze geluidloze film - in kleur! - over de Mariniersbrigade in Nederlands-Indië was nog nooit publiek vertoond en in de Nederlandse film- en televisiewereld volstrekt onbekend. Gehoopt werd dat het materiaal tot een *scoop* zou leiden, waarmee de dvd-productie in de markt gelanceerd zou worden.

Die *scoop* kwam ook, maar eerder dan bedoeld. Net vóór de voltooiing van de dvd-productie bezocht beeldresearcher Gerard Nijssen het instituut en werd gewezen op de *Brigadeflitsen*, waar hij zo enthousiast over werd dat hij direct beeldfragmenten op TV liet vertonen.³ Dat het hier om iets speciaals ging was de redactie van de dvd-box evenmin ontgaan: kleurenbeelden van het Nederlands-Indonesisch conflict zijn nergens anders bekend. Bovendien wijken zij deels af van het gebruikelijke materiaal dat de Marine Voorlichtingsdienst (MARVO) produceerde, met name een aantal frontbeelden van het soort waarmee het grote publiek pas met de Vietnamoorlog kennis zou maken.

Maar omdat de film geen geluid heeft, was nog steeds onduidelijk wat de beelden precies vertonen. Vluchtige bestudering door een aantal specialisten wees uit dat zij

van vóór de Politionele Acties dateren: zo dragen bijvoorbeeld alle voertuigen registratienummers met RNMC, wat eind 1946 zou veranderen in MARBRIG.⁴ Maar er bleven nog veel vragen open: welke gebeurtenissen laat de film zien? Wanneer en door wie is hij gemaakt? Waarvoor was hij bestemd? En vooral: waarom is hij zo lang onbekend gebleven? Het Indisch archief van MARVO is verdwenen en er was op dat moment onvoldoende onderzoekscapaciteit. Nu, een jaar na het verschijnen van de dvd-box, is er eindelijk gelegenheid voor reflectie. De eerste resultaten daarvan wil ik u graag voorleggen.

De context

In augustus 1945 capituleerde Japan en riep Sukarno de Republiek Indonesië uit. Nederland echter wilde zijn voormalige kolonie terug en de honderdduizenden Nederlandse geïnterneerden in de Archipel bevrijden. In oktober 1945 landden Britse troepen om een interim-bestuur te vestigen. Op Java beperkten zij hun aanwezigheid tot Batavia (Jakarta) en Soerabaja, de voormalige Nederlandse marinebasis. Vooral daar was het republikeinse verzet tegen de komst van de zesduizend man sterke Brits-Indische troepenmacht uiterst fel, wat op 10 november leidde tot de "slag om Soerabaja", waarbij ruim zeshonderd Brits-Indische en zesduizend Indonesische slachtoffers vielen. Tweehonderdduizend inwoners sloegen op de vlucht. De Britten legden een cordon vooruitgeschoven posten in een straal van zestien tot twintig

Een oprukkend peloton in vuurgevecht – still uit de film *Brigadeflitsen* (NIMH).

Kledinguitdeling, in Hugo Wilmar, Met de Mariniersbrigade in Oost-Java (blz 110-111, Spaarnestad 1948).

n filmmysterie

kilometer om de stad, zodat die buiten het bereik van vijandelijke artillerie bleef.

De Nederlandse regering stuurde intussen eigen troepen naar de Archipel. De hoofdmacht bestond uit de Nederlandse Mariniersbrigade, 4500 in de Verenigde Staten opgeleide mariniers, voorzien van het modernste Amerikaanse materieel. Oorspronkelijk bedoeld voor de bevrijding van Europa en de strijd tegen Japan, werd de brigade nu door de regering in Den Haag bestemd voor het herstel van het Nederlands gezag in Indië. Die koloniale houding lokte internationaal protest uit, mede van de VS. Bij aankomst in Batavia mocht van de Britse autoriteiten slechts één bataljon (achthonderd man) ontschepen. De rest werd tijdelijk in Malakka gehuisvest.

de hoofdmacht bestond uit de Nederlandse Mariniersbrigade, 4500 in de Verenigde Staten opgeleide mariniers, voorzien van het modernste Amerikaanse materieel

Gezien de lokale situatie en de internationale druk was Nederland steeds meer bereid tot een geleidelijke Indonesische ontvoogding, maar de veiligheid van de nog in de Archipel aanwezige Nederlanders; de economische belangen en de handhaving van de openbare orde baarden de regering zorgen. Inmiddels wilden ook de Britten af van hun ondankbare taak en vanaf februari 1946 namen Nederlandse eenheden geleidelijk een aantal gebieden over. In Soerabaja landden op 10 maart de

bataljons van de Mariniersbrigade uit Malakka, kort daarop aangevuld met het bataljon uit Batavia, een landmachtbrigade en later nog oorlogsvrijwilligers direct uit Nederland. Samen vormden zij de A-divisie. Op 11 mei waren alle Britse stellingen in en rond Soerabaja door Nederlandse militairen overgenomen en werd het gezag overgedragen. Op politiek niveau was intussen afgesproken dat de Nederlandse troepen hun gebied niet zouden uitbreiden. De mariniers patrouilleerden tussen de vooruitgeschoven posten, waarbij zij geregeld met groepjes nationalistische slaags raakten. Omdat de Nederlanders ondanks hun training nog geen echte oorlogservaring hadden, waren de verliezen in deze begintijd relatief hoog. Door de voortdurende aanvallen raakten de mariniers gehard maar ook gefrustreerd, omdat zij aanvallers wel mochten terugslaan en zelfs achtervolgen, maar altijd weer moesten terugkeren naar hun oorspronkelijke posities. Intussen – en dat wisten ze – daalde hun aanzien bij de tegenstander, die had meegemaakt hoe 'toean belanda' zich in 1942 door de Japanners had laten innemen en nu aan een politieke leiband liep.

In dit frontgebied had de lokale bevolking het het zwaarst. Enerzijds moesten de inwoners geregeld troepen van de TNI (en profiteurs die zich daarvoor uitgaven) huisvesten en helpen, anderzijds zagen zij hun rijstvelden verklaard tot gevechtsterrein of 'niemandslaan'. In de hoop op terugkeer naar de 'normale toestand' heetten zij de Nederlandse troepen vaak welkom, maar als die zich weer terugtrokken achter de demarcatielijn was de inlandse bevolking terug bij af. In de binnenlanden, die nauwelijks door de vijandelikheden getroffen werden, vonden de Nederlanders later een veel minder hartelijke ontvangst. Het beeld van de 'bevrijdende' mariniers dat →

Greyhound verkenningswagen met Amerikaanse ster in het blauw overgeschilderd – still uit de film Brigadeflitsen (NIMH)..

Greyhound verkenningswagen met Amerikaanse ster – still uit de film Brigadeflitsen (NIMH)..

in de Nederlandse kranten en bioscopen werd geschilderd was dus bedrieglijk.⁵

Met name het voortdurend schenden van de demarcatielijn rond Soerabaja - meest van Indonesische zijde - heeft geleid tot de twee Politionele Acties (medio 1947 en eind 1948). Hiervan bestaat een flinke hoeveelheid films en foto's, allemaal zwart-wit. De *Brigadeflitsen* slaan op de periode daarvoor, waarschijnlijk tussen mei en september 1946. De film bestaat uit twee delen van ca. 12 minuten, getiteld "Brigadeflitsen Korps Mariniers, deel I" en dito "deel II". De beelden staan niet in chronologische volgorde en zijn dus gemonteerd - ruw gemonteerd, gezien een aantal slordige lassen en verspringingen.

De beelden

Deel 1 begint met de aankomst per Catalina van de commandant Zeemacht in het Oosten, vice-admiraal A.S. Pinke, te Soerabaja. Hij wordt ontvangen door de commandant van de Mariniersbrigade, kolonel M.R. de Bruyne. Het nummerbord van zijn jeep (CNMB) vertelt ons dat De Bruyne nog niet commandant van de A-divisie is, wat hij op 20 juli 1946 zou worden. In de film neemt Pinke vervolgens een kijkje dichterbij het front, waarvoor hij zijn admiraalspet verruult voor een marinierspetje. Na een shot van de Nederlandse vlag verplaatst zich naar de hoek Simpang - Toendjoengan (te herkennen o.m. aan het gebouw op de splitsing Toendjoengan-Embong Malang en het Savellkoul-gebouw).⁷ Onder grote publieke belangstelling rijden honderden militaire voertuigen over de Simpang de Toendjoengan op, grotendeels materieel overgenomen van het Amerikaanse leger.⁸ De witte sterren, die het Amerikaanse materieel oorspronkelijk droeg, zijn op alle voertuigen met blauwe verf weggeschilderd. Na afloop van de parade verspringt het beeld plots naar een peloton mariniers dat bij een spoorweg in gevecht is. Er wordt geschoten; de mariniers rukken op langs het vernielde spoor; een uitgebrande ambulance; een tankval en bereiken tenslotte een vooruitgeschoven post. De bemanning van de post is zeer losjes gekleed, velen alleen in onderbroek. Na enkele luchtopnamen van de Grisse-sector volgt de camera opnieuw een oprukkend peloton, ditmaal met een jonge lokale gids met een Duitse of Indische brandweerhelm. Na verschillende vuurgevechten zien we *close-ups* van Indonesische slachtoffers, waarbij de camera de gruwelijke verwondingen niet schuwt. Na verdere vuurgevechten en het opsporen van mijnen zien we beelden van een brandende kampong, met op straat weer een dode waarop ingezoomd wordt.

Deel 1 eindigt met een uitzending van kleding aan de lokale bevolking in een kampong. Van deze gebeurtenis bestaan foto's die verschillende malen gepubliceerd zijn (de achtergrond en verschillende gezichten zijn duidelijk herkenbaar).⁹ Volgens twee bronnen gaat het hier om 26 of 27 mei 1946.¹⁰ Het fotoalbum van Carel Smits, waar-

ver later meer, bevat verschillende foto's van deze gebeurtenis en vermeldt augustus 1946.¹¹

Deel 2 van *Brigadeflitsen* begint met luchtopnamen van Soerabaja en omgeving¹², gevolgd door een eedafliegging op een vliegveld. In de achtergrond staan een Japans drievliegtuig met Indonesische vlag en een Greyhound verkenningswagen, voorzien van Amerikaanse sterren. Diezelfde Greyhounds rijden even later aan de camera voorbij, om in een volgend shot in de stad te verschijnen, maar nu zijn de sterren ineens met blauwe verf weggewerkt. Wij vermoeden dat het de eedafliegging van oorlogsvrijwilligers betreft, in maart uit Nederland vertrokken en wier aankomst de oprichting van de Verkenningsafdeling (VERKA) op 5 mei mogelijk maakte.

De volgende vier minuten zijn gevuld met oefeningen van de Verkenningsafdeling in ruw terrein. De Greyhounds en halftracks zijn gemarkeerd met symbolen uit het kaartspel (schoppen, harten, ruiten, klaver) naar de pelotons waartoe zij behoorden, de Amerikaanse sterren zijn blauw overgeschilderd. De veelal ontblote bovenlijven van de bemanningen wijzen op een oefening. In de

met name het voortdurend schenden van de demarcatielijn rond Soerabaja heeft geleid tot de twee Politionele Acties (medio 1947 en eind 1948)

daaropvolgende beelden van Sherman-tanks (sterren met blauwe verf afgedekt) dragen de mariniers wel reguliere kleding, wat doet vermoeden dat wij nu een echte actie zien. Vergelijking met reeds bekende foto's wijst op operatie 'Quantic', 19 augustus 1946.¹³ Opvallend is de afwezigheid van amtracks, de amfibievoertuigen die bij andere acties veelvuldig werden ingezet, maar bij operatie 'Quantic' nauwelijks.¹⁴ Dan volgen beelden van gevechtsacties van infanteriesoldaten en van vijandelijke slachtoffers, waarmee nogal onverschillig wordt omgesprongen. Een korte shot van het afvuren van een 25-ponder, geschut dat door het Artillerie Bataljon van de Britten was overgenomen, komt eveneens overeen met een gepubliceerde foto.¹⁵ Mogelijk zien we hier batterij A te Driaredja of batterij B te Waroegoenoeng tijdens operatie 'Quantic' aan het werk.¹⁶ De manoeuvres van de infanterie even later doen denken aan de 'sweep' tijdens deze zuiveringsactie. De film eindigt met een gewonde marinier die uit een tank wordt gehesen en op een brancard wordt afgevoerd. De knulligheid waarmee dat gebeurt, verdient geen schoonheidsprijs.

De drager

Onderzoek naar de fysieke eigenschappen van de film door filmrestauratrice Elisa Mutsaers van het Filmatelier Den Haag leverde het volgende op: het NIMH heeft in zijn collectie zowel een 16mm kleurennegatief als een 16mm kleurenprint (positief) van de film. Beide staan echter op stockmateriaal (filmband) dat in 1994 in een Franse Kodakfabriek is geproduceerd. Het origineel is waarschijnlijk vernietigd tijdens de conserveringsslag

van het filmarchief in de jaren 1990: film wordt op den duur instabiel en kopiëren is dan de enige bewaarlooptie. Gelukkig zijn bij het overzetten op het nieuwe negatief ook de 'edge-codes' of randmarkeringen van het origineel bewaard. Die leren ons dat het origineel is geschoten op 16mm Kodak Chrome stockmateriaal uit 1945 (*edge-code* vierkantje-rondje = 1945). Deze filmsoort werd veel gebruikt voor nieuwsreportages. Kodak Chrome is altijd omkeermateriaal, waarbij de film uit de camera direct tot een positief wordt ontwikkeld. Dat is minder bewerkelijk (en goedkoper!) dan een cameranegatief, waarvan eerst een interpositief, dan een duplicaatnegatief en dan pas vertoningskopieën gemaakt worden. Bij omkeerfilm heb je na één keer ontwikkelen direct een vertoningskopie, maar die is dan wel uniek. Het maken van meerdere vertoningskopieën kan via een duplicaatnegatief of gewoon opnieuw met omkeerfilm.¹⁷ Of het in de conserveringsslag vernietigde materiaal een kopie was dan wel het originele omkeerpositief valt niet meer te achterhalen. Indien dat laatste het geval is, dan werd dus al het eerste positief voor montage vernietigd.

De filmer

In het kader van de het 'Sweep-project', waarmee het NIMH egodocumenten van militairen in voormalig Nederlands-Indië inzamelt, meldde zich op 2 november 2010 Carel Smits met een fotoalbum en losse foto's van zijn vader, C.Th. Smits (1921-1950). Carel Smits senior ontving zijn opleiding als marinier in 1945 bij de Mariniersbrigade in de Verenigde Staten en reisde met de brigade via Malakka naar Soerabaja. Daar kwam hij als fotograaf en filmer bij de stafafdeling terecht (officieel ressorteerde hij nog onder de 'Constructie Compagnie'). Vanuit Indië stuurde Smits geregeld foto's naar een pennevrindin in Utrecht, die ze in het album plakte dat de zoon vele jaren later in zijn bezit kreeg. Foto's van Smits verschenen ook in 1948 in het fotoboek *Met de Mariniersbrigade in Oost-Java*, samengesteld door Hugo Wilmar¹⁸, maar Smits had al begin 1947 de Nederlandse

krijgsmacht verlaten voor het particuliere fotobedrijf *Foto Nikola Drakulic* in Soerabaja. Eind 1948, net vóór de Tweede Politie Actie, keerde Smits terug naar Nederland, waar hij zijn toekomstige vrouw ontmoette. Helaas overleed hij aan een maagaandoening nog voor de geboorte van zijn eerste kind.

Bij de brigade was Smits niet alleen fotograaf, maar ook filmer. Ettelijke portretten van hem met een filmcamera in de hand getuigen hiervan. Een verklaring van 15 mei 1946 leert dat hij zowel zelfstandig cameraman was als fotograaf, laborant en filmoperator.¹⁹ Voor "het opnemen van front- en kampopnamen" werkte hij onder meer met een 16mm Cine Kodak camera (standaard voor Kodak Chrome film). Als laborant vervaardigde hij zelf chemicaliën voor het ontwikkelen en afdrucken van foto's en films, 'het positief proces hiervan volgens eigen methode, door gebrek aan andere middelen'. Smits gebruikte dus omkeerfilm.

Zoon Smits heeft nog lange tijd een kleurenfilm van zijn vader uit Indië in zijn bezit gehad, die jammer genoeg verloren ging in een brand in de jaren 1990. Bij het zien van *Brigadeflitsen* zag Smits junior echter wel overeenkomsten met de verloren film, met name vergelijkbare frontbeelden - waarmee niet gezegd is dat Smits senior de filmer van *Brigadeflitsen* is geweest, maar het is mogelijk. Smits was niet de enige filmer bij de Mariniersbrigade, maar hoe de samenwerking tussen de fotografen/filmsers bij de voorlichtingsafdeling verliep zullen wij waarschijnlijk nooit meer achterhalen. Dat zij soms samen optrokken bewijzen de foto's en filmbeelden van de kledinguitdeling: die kunnen nooit tegelijk door dezelfde man gemaakt zijn. De foto's van de afdeling werden wijd verspreid - dat Smits zelf bij de kledinguitdeling was, is niet bewezen uit het feit dat hij er foto's van had.²⁰ Daarnaast is het mogelijk dat de medewerkers van de foto- en filmdienst hun werk *poolden*, waarbij dan weer de een dan weer de ander de fotocamera of de filmcamera hanteerde. Toch zijn de weinige films waar wél een naam aan verbonden is vaak eenmansproducties, afgezien dan van het geluid.²¹

Nogmaals de context

Met al deze feiten en hypothesen is ons begrip van de beelden een eind opgeschoten. Geluk bij een ongeluk: juist het ontbreken van geluid heeft aangezet tot een gedetailleerde beeldanalyse. Maar daarmee is nog niet verklaard waarom de film nooit is afgemonteerd, van geluid voorzien en nooit de openbaarheid heeft bereikt. Daarvoor moeten we terug naar de context. Generaal S.H. Spoor, de Nederlandse opperbevelhebber tijdens het Nederlands-Indonesisch conflict, voerde een streng censuurbeleid waarmee hij een sterk gekleurd beeld van de situatie in stand hield.²² Hoewel de Nederlandse fotografen en filmsers (buitenlandse journalisten waren een voortdurend punt van zorg) zorgvuldig gescreend waren en als vanzelf meestal aansloten op wat gewenst was, hielden de Dienst Legercontacten (DLC) en MARVO nog veel materiaal voor verspreiding naar de media tegen. Soms werden volledige edities van onwelgevallige berichtgeving in beslag genomen en vernietigd. ➔

De edge-code vierkantje-rondje: 1945.

Zelfs Wilmar noemde de censuur “schandelijk!”²³ Het materiaal van de voorlichtingsdienst van de Mariniersbrigade liep ook langs MARVO.

Als we met 1946-MARVO-ogen naar de *Brigadeflitsen* kijken, is meteen duidelijk dat deze beelden nooit de censuur konden overleven. De opnames van slachtoffers zijn zelfs naar huidige maatstaven schokkend. Dergelijke beelden werden in latere reportages zorgvuldig vermeden. De slonzig geklede mariniers (in onderbroek) van de vooruitgeschoven post beantwoordden niet aan het beeld dat de militaire leiding het thuisfront van de eigen troepen wilde voorhouden, terwijl de gewonde in de tank onnodige ophef had kunnen veroorzaken. Vergeet niet dat deze beelden behoren tot de vroegste berichtgeving over de strijd in Indië! Pas later werden eigen gewonden in de beeldvorming toegestaan. Ook de beelden van gevechtsacties waren bedenkelijk. Wilmar merkte op dat de censuur het Nederlandse volk “in de stellige overtuiging [moest houden] dat we hier mieters rustig in ons mooie Indië zitten en toch maar boffen...”²⁴

In internationaal politiek opzicht, ten slotte, lag het beeld van het Amerikaans materieel met zijn witte sterren uitermate gevoelig. De VS distantieerden zich van de Nederlandse zaak en waren erg verlegen met het feit dat zij de materiële ondersteuning hadden verzorgd. Daarom zijn de sterren op de voertuigen op een gegeven moment overgeschilderd. Het feit dat dat met blauwe verf gebeurde, is mogelijk de doodsteek voor deze film geweest: op zwart-wit film valt het blauw op het legergroen weg, maar op deze kleurenbeelden is werkelijk overal de hapsnap camouflage van de Amerikaanse herkomst zichtbaar. Film is bijna altijd illusie, maar deze specifieke politieke illusie kon deze kleurenfilm onmogelijk ophouden.

Dr. A.A. Lemmers is wetenschappelijk medewerker bij het NIMH.

Noten

- ¹ Met nadrukkelijke dank aan dr. Th.W. Brocades-Zaalberg (NIMH), G. Casius, drs. S.J. Deiters (NIMH), drs. S. Draak (Mariniersmuseum), drs. M.J. van Eek (NIMH), prof.dr. P.M.H. Groen (NIMH), dr. J.A. de Moor (NIMH), E. Mutsaers (Filmatelier Den Haag), drs. A.J. van der Peet (NIMH), Carel Smits, drs. M. Westhoff (Tijdsbeeld Media) en SuperSens B.V., Amsterdam.
- ² *De Mariniers - een wereldkorps!* (DVD-box, Nederlands Instituut voor Militaire Historie i.s.m. Tijdsbeeld Media, Hilversum, 2009).
- ³ *Nova*, 2 december 2009 en *Andere Tijden*, 27 december 2009.
- ⁴ Dank aan dr. J.A. de Moor en G. Casius.
- ⁵ Pierre Heijboer, *De Politionele Acties. De strijd om 'Indië' 1945-1949* (Unieboek, Bussum, 1979), 94; J.A.A. van Doorn en W.J. Hendrix, *Het Nederlands/Indonesisch conflict. Ontsporing van geweld* (De Bataafsche Leeuw, Amsterdam, 1985), 123-127; D.L.C. Schoonoord, *De Mariniersbrigade 1943-1949: wording en inzet in Indonesië* (Den Haag, 1988), 98.
- ⁶ NIMH, Fotoalbum Ferdinand Keiser.
- ⁷ J.R. van der Diessen (red.), *Soerabaya 1900-1950. Havens, marine, stadsbeeld / Port, Navy, Townscape* (Asia Minor, Zierikzee, 2004), 100, 158-159.
- ⁸ J.P.G. Mulder, 'Transportmiddelen Marbrig', in: *50 Jaar Mariniersbrigade* (Van Ghentkazerne Rotterdam, 1994), 62-73; we zien ook een aantal Stuart-tanks van de X-brigade van de Koninklijke Landmacht, die vanaf 11 mei 1946 samen met de Mariniersbrigade de A-divisie vormde.
- ⁹ Hugo Wilmar, *Met de Mariniersbrigade in Oost-Java* (Spaarnestad, 1948), 110-111; Heijboer, *De Politionele Acties*, 95; C.B. Nicolas, *De Mariniersbrigade te kiek* (Omega Boek, Amsterdam, 1986), ongepagineerd, voorlaatste blz.; Louis Zweers, *Front-Indië: Hugo Wilmar, ooggetuige van een koloniale oorlog* (Walburg Pers, Zutphen, 1994), 18.
- ¹⁰ Zweers, *Front-Indië*, en Nicolas, *De Mariniersbrigade te kiek*.
- ¹¹ Fotoalbum C.Th. Smits, in particulier bezit.
- ¹² Hiervan eveneens een foto in fotoalbum C.Th. Smits, in particulier bezit.
- ¹³ Wim Hornman, *De geschiedenis van de Mariniersbrigade* (Omegaboek, Amsterdam, 1985), 4de illustratie na blz. 256.
- ¹⁴ C.J.O. Dorren, *Onze Mariniersbrigade. De veelbewogen episode in de Korpsgeschiedenis van 1945-1949* (M.C. Stok, Den Haag, 1954), 96-103, 352 (operatieschema 'Quantic').
- ¹⁵ Wilmar, *Met de Mariniersbrigade in Oost-Java*, 90.
- ¹⁶ Dorren, *Onze Mariniersbrigade*, 352.
- ¹⁷ Informatie van bedrijf SuperSens, Amsterdam.
- ¹⁸ Zie noot 9: dit fotoboek bevat foto's van Wilmar (2de luitenant der marns.), Smits (sergeant der marns.), J.A. Vrugt (sergeant der marns.) en marinier 1ste klasse H. Hakens.
- ¹⁹ Verklaring van de commandant van de Constructie Compagnie LTZ2 J.I. Goossen d.d. 15/05/1946, in particulier bezit.
- ²⁰ De fotografen hadden eigen naamstempels, die echter slechts op een beperkt aantal afdrucken voorkomen. Van bepaalde foto's komen afdrucken in diverse particuliere fotoalbums voor. In Smits album bevinden zich meer bekende en gepubliceerde foto's, naast een grote hoeveelheid volstrekt origineel materiaal.
- ²¹ Van J.A. Vrugt, P.A.A. Magielsen en P.W. Out zijn eenmansproducties bekend. Soms werden beelden van verschillende cameramannen in één productie bijeengebracht, zoals de film *Voor orde en vrede* van ltz2 F. Wassenburg, met beelden van hemzelf, J. van Kolk, A.A. Denninghof Stelling en T. Berwerd, maar deze film bestrijkt dan ook de periode 1945-1947.
- ²² J.A.A. van Doorn, 'Voorwoord' in Zweers, *Front-Indië*, 6.
- ²³ Zweers, *Front-Indië*, 8-16.
- ²⁴ Idem, 13.

Giovanni Hakkenberg Mens en Marinier

Auteurs: Jeanette Bosman en Rob Escher
Uitgever: Rob Escher Rijswijk 2010
ISBN: geen
Prijs: € 21,50 (inclusief verzendkosten)
Omvang: 235 blz geïllustreerd

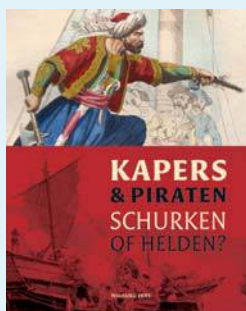
Geboren en getogen in Soerabaja ont-
popte Hakkenberg zich als een militair
die zijn Koningin en zijn Vaderland
wilde dienen. Om te beginnen als
lichtmatroos bij de Koninklijke Marine.
Nadat zijn schip tijdens de slag in de
Java Zee getorpedeerd was, werd hij
gered. Als krijgsgevangene van het
Japanse leger werd hij eerst corveeër,
daarna spoorwegwerker aan de Birma-
spoorweg om tot slot werkzaam te zijn
als kompel in een kolennijn in Japan
dichtbij Nagasaki. Dankzij de atoom-
bom maakte hij mee dat de levens van
honderdduizenden geallieerde militai-
ren en burgers gespaard bleven. Aan
de verplichte revalidatie van Neder-
landse krijgsgevangenen wist hij zich
te onttrekken om zich te melden in de
Marinekasernen in Batavia. Vervolgens
kwam hij terecht bij de Mariniers-
brigade in Soerabaja. Met zijn kennis
van regionale talen en de zeden en
gewoonten van de bevolking wist hij
groepen republikeinse militairen uit te
schakelen; zij voerden een guerrilla en
terroriseerden het eigen volk meedo-
genloos.

Ondanks uitzonderlijke omstandighe-
den die zijn leven bedreigden, hield hij
stand. Niet omdat hij zo goed kon
schieten, maar wel omdat hij zijn vij-
anden te slim af was of omdat hij in
staat was hen te overtuigen dat de
Nederlandse jongens van overzee met
goede bedoelingen hun werk verricht-
ten in wat eens heette de Gordel van
Smaragd.

Veel Nederlandse militairen hadden
hun leven te danken aan informatie
die Hakkenberg als infiltrant wist te
verzamelen. Voor zijn zeer moedig en
beleidvol optreden kreeg hij de
Bronzen Leeuw en werd korte tijd later
door Koningin Juliana benoemd tot

Ridder der Militaire Willems-Orde.
Vanaf 1950 diende hij bij het Korps
mariniers in verschillende functies. In
totaal heeft hij zes jaren op Nieuw-
Guinea gediend, waarvan anderhalf
jaar bij het Papoea Vrijwilliger Korps.
In 1974 verliet hij de militaire dienst
als Kapitein der mariniers en kon da-
na nog jarenlang in het bedrijfsleven
werkzaam zijn. Kortom, een man met
een zeer opmerkelijk leven dat in veel
opzichten een voorbeeld kan zijn voor
jongeren, die iets in het leven willen
presteren.

Jeanette Bosman en Rob Escher.
Te bestellen bij: robescher.c@telfort.nl

Kapers en Piraten - Schurken of Helden?

Redactie: Joost Schokkenbroek en
Jeroen ter Brugge
Uitgever: Walburg Pers, Zutphen
2010
ISBN: 978.90.5730.685.3
Prijs: € 19,95 (€ 54,50 voor
luxe editie)
Omvang: 125 (genummerde) +
15 (ongenummerde) blz
geïllustreerd

Reeds jaren geven het Nationaal
Scheepvaartmuseum te Amsterdam
samen met de Vereniging
Nederlands Historisch Scheepvaart
Museum (de Vriendenvereniging,
maar tevens de eigenaresse van het
grootste deel van de historische col-
lectie) een Jaarboek uit. Telkens wordt
daarin een thema behandeld met als
uitgangspunten een aantal objecten
uit de collectie. Alweer voor de derde
maal doet dit jaar ook het Maritiem
Museum Rotterdam mee als partner
in deze reeks publicaties, waardoor
objecten uit beide musea de revue
kunnen passeren, terwijl ook de
redactie gezamenlijk is gevoerd. Een
verheugende samenwerking.

Ook dit Jaarboek is weer goed ver-
zorgd, doelmatig en fraai geïllus-
treerd, en het onderwerp is -
opnieuw - maar al te actueel.
Verschillende aspecten van zeeroof en
kaapvaart worden in acht hoofdstuk-

ken besproken, vanaf de Oudheid via
de Middeleeuwen tot en met de 21e
eeuw. Natuurlijk noodzaakt de
beperkte omvang van het boek in ver-
houding tot het onderwerp tot een
zekere vluchtigheid in de 'grote lijn',
maar in combinatie met het uitlic-
ten van sommige details en vooral
van personen resulteert een levendig,
goed leesbaar en veelzijdig geheel.
Dit uitlichten gebeurt in kaderteksten
in en tussen de hoofdstukken en dat
vergt enige oplettendheid; de kader-
teksten staan niet vermeld in de
inhoudsopgave voorin en zijn ook niet
in de tekst 'gekaderd'. Ze zijn te
onderscheiden door het ontbreken
van bladzijnummers en door de ver-
schillende titels van de bladzijden. In
de bronnenverantwoording en de (uit-
voerige) literatuuropgave achterin
staan zij wel vermeld, met hun
auteurs. Helemaal achterin treft men
informatie over alle auteurs. Heeft
men aldus zijn weg gevonden, dan
opent zich zoals gezegd een interes-
sant en informatief werk.

De ondertitel - 'Schurken of Helden?'
- doet dadelijk denken aan de heden-
daagse drang in Nederland om
moreel te duiden: 'goed' of 'fout'?
Heeft die drang te maken met een
onvermogen om zich te verplaatsen in
gedachten en gevoelens in vroegere
tijden? De hoogmoed van welvaart,
weinig tijd, zappen? We mochten nog
vrij recent Willem van Oranje geëti-
ketteerd zien als oorlogsmisdadiger,
en de luitenant ter zee Van Speijk als
zelfmoordterrorist. Volgende
onderwerp! Misschien helpt het om te
beseffen hoe vertrouwd iedereen
'toen' was met de realiteit van lijden
en dood. Dan kijkt men ook anders
naar het leven. Hoe dan ook: redactie
en auteurs zijn niet in die valkuil
terechtgekomen. Er komen veel tinten
grijs voor en hier en daar wat zwart
en wit.

Dit zo rijk geschakeerde onderwerp,
over zoveel eeuwen uitgestrekt, leent
zich bij uitstek voor mythevorming,
voor legendes, voor verschuivende
beelden en vaak geldt: van welke
kant wordt het bekeken? Gaat het om
een 'echt legale' kaper of een
'volstrekt illegale' zeeroover? Admiraal
Piet Hein had keurige kaperbrieven in
zijn kajuit; maar Spanje erkende de
Republiek nog steeds niet, dus die
kaperbrieven ook niet - *el Pirata* dus
. . . .

En de 'Barbarijse zeeroovers' vanuit
de Noord-Afrikaanse 'Roofstaten'? Er
was meestal geen formele staat van
oorlog tussen de Westerse maritieme
mogendheden en deze Staten.
Kaperbrieven hadden ze ook niet - ze
waren geen deel van het internatio-

naal juridisch systeem dat zich
allengs tussen de Westerse mogend-
heden aan het ontwikkelen was. Er
kwam ook nog de rivaliteit bij tussen
de twee godsdiensten en de daarmee
samenhangende culturen: het was op
zich al een mooie zaak om tegen een
'Christenhond' op te trekken, respec-
tievelijk tegen een 'Turk'.
Overigens waren er onder die
Barbarijers heel wat Westerse, ook
Nederlandse zeelieden en sommigen
kwamen als bevelvoerders aldaar in
hoog aanzien te staan. Vaak bekeer-
den zij zich tot de islam (met welke
motieven dan ook) en hun levensge-
schiednissen zijn, voor zover we die
kennen, heel bijzonder. Wat te denken
van een Claes Compaen (overigens
geen bekeerling) die begon als kaper
voor de Staten-Generaal, na jaren
van zeeroof vanuit de Barbarijse
Staten met zijn bemanningen aan
dezelfde Staten pardon verzocht en
kreeg (onder overdracht van zijn
schepen) en zijn levensavond sleet
als eenzaam reder te Oostzaan, waar
hij ook geboren was . . . of van Jan
Jansz. van Haarlem, (Murad Rais na
zijn bekering), van wiens diensten als
bemiddelaar tussen de Staten-
Generaal en de Noord-Afrikaanse
autoriteiten ruim gebruik is gemaakt?

Het laatste hoofdstuk handelt over
piraterij in de wateren rond Somalië
anno nu, en is van de hand van
LNTKOLMARN Marc Houben. Het
wordt aangevuld door een kadertekst
met een samenvatting van de rol van
de Koninklijke Marine van de hand
van Elisabeth Spits (Scheepvaart-
museum). Ook het artikel van Houben
geeft een opening naar een complexe
situatie. Verlies daarbij niet, bij alle
nuances en facetten, 'de andere kant'
uit het oog: de opvarenden van sche-
pen en jachten die, soms langdurig,
in de macht van Somalische piraten
zijn - hun ontberingen, angst, onze-
kerheid - en soms hun dood.
Internationale rechtsorde?
Grijstinten?
Big business.

Van harte aanbevelen.

P.R. Wouters
KTZ b.d.

Het decembernummer is, traditiegetrouw, aan het Korps mariniers gewijd. Het is niet meer dan vanzelfsprekend, om een mariniersfamilie het woord te geven: vader en zoon Mac Mootry.

alle foto's collectie Mac Mootry

Naam	: J. (Johan) Mac Mootry
In dienst	: januari 1955
Uit dienst	: september 1985
Laatste rang en functie	: AOOMARNALG, vaste officier van de wacht in Doorn

Johan in 2010

Vanwaar destijds uw keuze voor het Korps mariniers?

'Ik ben opgegroeid op Java en op veertienjarige leeftijd met mijn ouders verhuisd naar Nederlands Nieuw-Guinea (NNG). Ik ging daar vaak kamperen en jagen in de jungle met mijn vader en mijn vrienden. Wij waren avontuurlijk ingesteld en hadden daarom al jong interesse in de activiteiten van de vele Nederlandse militairen, die in de regio actief waren. Militair worden leek een toegang tot nieuw avontuur. Toen Indonesië in de jaren '50 vijandige activiteiten in NNG begon te ontplooiën hoefde ik dan ook niet lang na te denken en voelde ik mij geroepen dienst te nemen. Ik had daarbij een hele sterke voorkeur voor het Korps mariniers omdat de mariniers altijd het meest indruk op mij hadden gemaakt: als zij in het groen liepen door hun moderne Amerikaanse uitrusting en bewapening en als er ceremonieel was door hun mooie witte uniformen. Zij straalden altijd dat beetje extra uit!'

Heeft u speciale herinneringen aan uw opleidingen?

'De eerste militaire vorming (EMV) duurde destijds een jaar. Alles werd er tot in detail ingeramd. Van de algemene baksorder tot en met de gevechtvaardigheid enkele man zoals schieten, bajonetvechten en ongewapend vechten. Het waren harde tijden, maar we wilden allemaal graag marinier worden dus was het motto "niet klagen, maar dragen". Dat we deel uitmaakten van de Marine was ook duidelijk. We kregen onder meer lessen sloeproeien, zeilen, knopen en splitsen. Na de EMV marcheerden wij in twee dagen van Rotterdam naar Doorn. Daar volgde de voortgezette militaire vorming (VMV) waarbij de gevechtvaardigheid verder werd uitgebouwd tot en met het optreden op compagniesniveau; ook weer drillmatig. Dat heeft later verschillende malen zijn waarde bewezen.'

Welke plaatsingen zijn u het meeste bij gebleven?

'De tijd met het verkenningpeloton in Nederlands Nieuw-Guinea tijdens het conflict met Indonesië was heel bijzonder. Ik was destijds korporaal en er was veel actie. Eén dag voor het staakt het vuren liepen wij nog in

'het waren harde tijden, maar we wilden allemaal graag marinier worden dus was het motto "niet klagen, maar dragen"'

een hinderlaag. Daarbij sneuvelde één marinier en raakte onze pelotonscommandant zwaar gewond. Vanwege onze gedegen opleiding en training zagen wij kans om ons eruit te vechten en is het niet nog vervelender afgelopen. Ook bijzonder was mijn plaatsing als onderofficier belast met de leiding over het mariniersdetachement op Hr.Ms. ambassade in Washington DC.'

Hoe heeft u en uw gezin het ervaren dat u veel van huis bent weggeweest?

'Uitzendingen waren ook vroeger een grote belasting voor het thuisfront. Versterkende factoren waren toen de vaak lange uitzendduur en de beperkte communicatiemogelijkheden. Het gebeurde nogal eens dat er bij geboorte, ziekte of overlijden niet of nauwelijks tijdig

Links: Johan in Nederlands Nieuw-Guinea in 1962.

Rechts: Johan in 1972.

contact mogelijk was. Dat hebben wij ooit zelf aan den lijve ondervonden. Het paste echter niet in de tijdgeest om daar over te klagen en met je problemen naar buiten te treden. Mijn echtgenote heeft tijdens mijn vele afwezigheid alle uitdagingen altijd prima het hoofd geboden en het gezin goed draaiende gehouden. Daar ben ik haar nog steeds zeer dankbaar voor.'

Hoe vindt u het dat uw zoon ook marinier is geworden? Heeft u zijn keuze beïnvloed?

'Wij hebben hem dit nooit bewust aangeraden. Wij vonden het belangrijk dat onze kinderen vrij waren in de keuze van studie en beroep. Maar bij ons thuis werd regelmatig en met trots over het Korps gesproken. Dat heeft uiteraard invloed op hem gehad. Uiteindelijk koos hij dan ook voor zijn jongensdroom en daarmee voor het Korps. We constateren nu dat het een goede keuze was en daar zijn wij blij mee.'

Heeft u een mening over de huidige Marine?

'De Koninklijke Marine is veel kleiner en paarser dan de organisatie waar ik 55 jaar geleden bij aantrad. Maar ook de huidige Marine levert voor zover ik het vanuit mijn luie stoel kan beoordelen wereldwijd nog steeds een prima bijdrage aan de Nederlandse belangen. Een goede ontwikkeling vind ik dat vloot en mariniers de laatste jaren weer nauwer met elkaar verweven zijn. Overigens heeft een recente persoonlijke ervaring mij er van overtuigd dat het met de mentaliteit van de huidige mariniers in ieder geval nog prima in orde is. In december 2009 was ik uitgenodigd om deel te nemen aan het Korpsdiner van de onderofficieren in Doorn. Tijdens de vele gesprekken die avond heb ik met genoeg geconstateerd dat bij de huidige generatie mariniers dezelfde felheid, trots en bereidheid tot inzet heersen als in mijn tijd.'

De korpsverjaardag wordt gevierd op 10 december. Hoe is uw visie op deze dag en het ceremonieel er om heen?

'Het is een waardevolle traditie. Een uiting van *esprit de corps* en kameraadschap die boven rang of stand uitstijgt. Daarnaast is de viering een mooi moment van erkenning en herkenning voor allen die bij het Korps dienen en dienden.'

Hoe belangrijk is het Korps mariniers in uw gezin?

'Een marinier binnen het gezin hebben is iets waar je niet om heen kan. Dat brengt de aard van het werk nu eenmaal met zich mee. Het Korps speelt daarom al ruim een halve eeuw een belangrijke rol binnen ons gezin.'

Een trotse korporaal met zijn zoon in 1964.

Naam : J.R. (Jeff) Mac Mootry
In dienst : 19 augustus 1985
Huidige rang en functie : LNTKOLMARNS thans werkzaam bij de Afdeling Bestuursondersteuning CZSK

Jeff op de de Chutu-brug in Afghanistan 2010.

Waarom heeft u destijds gekozen voor het Korps mariniers? Heeft uw vader daar invloed op gehad?

'Zolang ik mij kan herinneren wilde ik al marinier worden. Dat kwam vooral vanwege het enthousiasme van mijn vader over zijn werk. Mijn ouders vonden het echter belangrijk dat ik mijn blikveld verruimde en stimuleerden mij sterk om ook andere opties te onderzoeken. Ik ben dan ook bij het Korps gekomen als onderbreking van de studie rechten, waar ik na mijn VWO aan begonnen was. Die onderbreking duurt nu al ruim 25 jaar want het bloed kroop uiteindelijk waar het niet gaan kan. Nadat ik eenmaal bij het Korps begonnen was wilde ik er graag blijven.'

Wat is u het meest bijgebleven van uw opleiding (op het KIM of elders)?

'De Praktische Opleiding Tot Officier der Mariniers (POTOM); die kende zowel fysiek als mentaal veel pittige momenten en zat goed in elkaar. Bij onze eindoefening in Wales liep een Engelse instructeur mee die onderscheiden was voor moedig optreden op de Falkland eilanden. Tijdens een tactische verplaatsing over een spekglad bergpaadje gleed ik uit en rolde een paar meter over de rotsen naar beneden. Daarbij had ik mijn geweer losgelaten om mijn val te kunnen breken. We traden destijds conform Engelse drill vaak op zonder geweerriem. Toen ik

opkrabbelde stond de bewuste instructeur al naast me en gaf me op mijn kop omdat ik volgens hem te lang op meer dan een armlengte van mijn wapen verwijderd was. Dat maakte indruk! De POTOM is een uitstekende basis gebleken voor mijn verdere functioneren. "Leiden" is iets anders dan "managen". Een Amerikaanse luitenant, die in Vietnam met zijn peloton een door de vijand bezette heuvel moest aanvallen, zei eens: "I could not 'manage' my platoon up a hill. I had to lead it up there." Deze uitspraak spreekt mij zeer aan.

Welke plaatsingen zijn u het meest bijgebleven?

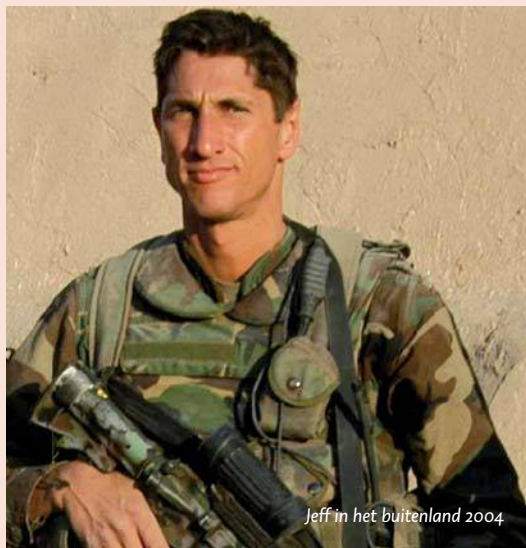
'Iedere plaatsing heeft mooie en memorabele momenten opgeleverd. Al met al meer en mooier dan een wervings-spotje het mij ooit heeft voorgespiegeld. Mijn meest recente plaatsingen zijn sprekende voorbeelden. De plaatsing bij Joint Special Operations (DS/DOPS) was enerzijds een interessante onderdompeling in de dynamiek op het Plein en anderzijds soms net een spannend jongensboek als wij op pad waren. Ook de drie jaren als commandant

het besef van hun offer en leed en dat van hun naasten blijft voor mij onlosmakelijk verbonden met deze uitzending

van de Marinierskazerne Savaneta op Aruba waren fantastisch. Met een brok in mijn keel heb ik het commando neergelegd. Dat was vooral omdat ik afscheid nam van een geweldig team waaraan ik leiding had mogen geven. Een team van mariniers, vlootpersoneel, Arubaanse militia en lokaal en uitgezonden burgerpersoneel. Maar ook de leden van de Koninklijke Marechaussee en de Kustwacht, die op de kazerne werkten, leverden een gewaardeerde bijdrage aan de goede sfeer en een goed product en maakten met inachtneming van hun zelfstandige en onafhankelijke positie deel uit van het team. Daarnaast hebben wij als gezin een hele mooie tijd gehad. Na terugkeer uit Aruba volgde een intensief opwerktraject met aansluitend uitzending als hoofd operaties (G3) van Task Force Uruzgan (TFU). Op een niveau dat zich laat vergelijken met een brigade heb ik ruim een half jaar lang mogen optreden in een *combined joint inter-agency* omgeving met een enorme diversiteit aan middelen. Daarbij deden zich iedere dag *no play* operationele uitdagingen voor. Een prachtige professionele uitdaging en verrijking. De andere kant van die medaille is dat er Nederlanders, Australiërs, Afghanen en Fransen sneuvelen en gewond raakten tijdens operaties waar wij verantwoordelijk voor waren. Het besef van hun offer en leed en dat van hun naasten blijft voor mij onlosmakelijk verbonden met deze uitzending.'

Van mariniers is het bekend dat zij veel van huis zijn. Hoe heeft u en uw thuisfront uw afwezigheid ervaren?

'In de VS zijn T-shirts en mokken te koop met daarop de kreet 'Marine wife, toughest job in the Corps.' Gechargeerd of niet, maar de boodschap begrijp ik. Als de marinier op pad gaat om te doen waar hij voor gekozen heeft en wat hij uitdagend vindt dan betekent dat voor de partner meestal lastenverzwaring. De boodschap, dat ik voor langere duur op pad ging, is dan ook nog nooit met gejuich ontvangen. Gelukkig maar! Mijn thuisfront en in het bijzonder mijn echtgenote heeft mij echter wel altijd gesteund en het mogelijk gemaakt dat ik mij tijdens oefeningen en missies goed op mijn werk kon blijven concentreren. Ik probeer daar tegenover te stellen dat ik voortdurend op zoek blijf naar een balans tussen werk en gezin waar wij allemaal mee kunnen leven.'

Jeff in het buitenland 2004

Heeft u wel eens overwogen de KM te verlaten?

'Ik heb wel eens gesolliciteerd. Dat was met name om af te tasten of ik makkelijk buiten Defensie aan de slag kon komen. Het ging om een commerciële functie waar ik een uitdaging in zag. Toen ik alle sollicitatierondes, inclusief een dag assessment overleefde kon ik buiten Defensie aan het werk. De keuze om te blijven was echter snel gemaakt. Ik had het namelijk goed naar mijn zin binnen de Marine en dat had ik tijdens de gesprekken met de potentiële werkgever ook eerlijk verteld. Die vond mijn besluit jammer, maar begreep me. In de jaren daarna had ik in ieder geval nog aan mogen kloppen, maar die behoefte heb ik niet gehad.'

Hoe ervaart u de tegenwoordige werkdruk bij Defensie?

'Persoonlijk ervaar ik werkdruk niet als een probleem. Mijns inziens is de objectieve mate van werkdruk sterk afhankelijk van de functie binnen Defensie. Het hangt vervolgens van de capaciteiten en attitude van het individu af hoe die werkdruk ervaren wordt.'

Hoe ziet u de toekomst van de KM?

'Hoewel we hele moeilijke tijden beleven bieden de uitstekende motivatie en enorme loyaliteit van het personeel in combinatie met het Eindrapport Verkenningen voldoende perspectief om gematigd positief te blijven over de toekomst.'

Hoe belangrijk is het Korps mariniers binnen uw familie?.

'Belangrijk want mijn werk beïnvloedt (en beïnvloedde) regelmatig het reilen en zeilen binnen het gezin. Denk alleen al aan mijn regelmatige afwezigheid. Daarnaast ben ik erg betrokken bij mijn werk en ook dat gaat niet altijd aan mijn gezin voorbij.'

BOEKEN

Het stond je zo schattig. De geschiedenis van het matrozenpakje

Auteur: Ignaz Matthey
 Uitgever: Walburg Pers Zutphen, 2010
 ISBN: 978.90.5730.682 2
 Prijs: € 24,95
 Omvang: 128 blz geïllustreerd

Wie kent ze niet? De vergeelde foto's van opa's en oma's als kind uitgedost in matrozenpakjes, die zo herkenbare kleding met de grote gestreepte kraag? Voor de jeugd van tegenwoordig is het iets van vroeger, 'uit de oude doos'. Het matrozenpakje als dracht voor kinderen van peutertje tot zelfs tiener representeert een tijd die in het modebeeld voorbij is, een brokje nostalgie, maar menigeen onder ons heeft het nog gedragen. Weinig facetten uit de maritieme geschiedenis hebben zo'n zichtbare invloed gehad op de 'gewone mens'. Wat begon als iets dat bestemd was voor koninklijke families en de elite werd geleidelijk aan een algemeen aanvaard kledingstuk vooral voor de jeugd. Lang was het een statussymbool, al riep het zeker niet bij alle dragers altijd

positieve gevoelens op. Hoewel meisjes er over het algemeen minder moeite mee leken te hebben, was het op den duur niet iets waar jongens in gezien wilden worden vooral toen zij ouder en 'stoerder' werden. Dan te bedenken dat het in de Marine nog steeds het dagelijkse uniform is voor de matroos! In het boek 'Het stond je zo schattig' wordt de geschiedenis van het matrozenpak in geuren en kleuren beschreven, vanaf zijn ontstaan tot zijn acceptatie wereldwijd, zijn grote populariteit maar ook de afkeer ervoor. De auteur heeft met dit prachtig vormgegeven boek een 128 pagina's tellend geheel gecreëerd waarin uitvoerig wordt ingegaan op alle aspecten van het matrozenpak. Hoe is het begonnen, wat verklaarde de generaties lange populariteit, waardoor is het matrozenpak als

dagelijks tenue voor kinderen verdwenen? Wij kennen de oude foto's wel maar hoe zat het met het matrozenpak in de tijd voor de fotografie? Welke rol speelt het matrozenpak nog in de mode van nu? Interessante vragen waar de auteur uitvoerig en vaak op lichtvoetige manier op in gaat. Het totaalplaatje is een kleurrijke verzameling van prachtige illustraties, intrigerende wetenswaardigheden en grappige anekdotes van en over bekende mensen uit de geschiedenis. Kortom een boek dat u met veel plezier ter hand zult nemen en een aanrader voor wie meer wil weten van of gewoon lekker wil wegdromen over nostalgische tijden, die niet weg te denken zijn in de geschiedenis.

K.C. Borgeld

Naam: R. (Roel) T.G. Prins
 Geboren: 25 januari 1945 in het Twentse kerkdorp Vasse.
 In dienst: 3 september 1963
 Uit dienst: 1 november 1997.
 Laatste rang: KLTZT
 Laatste functie: Hoofd Proeftuin Technische Ondersteuning KIM

Alle foto's collectie Prins

Als HTD aan boord van de 'Witte Olifant'.

Waarom bent U destijds naar de Marine gegaan?

'Het was een nogal vanzelfsprekende keuze: ik kom uit een militaire familie en heb van jongs af aan een grote voorliefde gehad voor schepen, opgedaan tijdens een vakantie in Rotterdam. Daarnaast trok het avontuur: de slogan *Join the navy see the world* zegt het helemaal.'

Hoe verliep uw carrière?

'De carrière begon met varende plaatsingen aan boord van jagers en fregatten, laatstelijk als HTD Hr.Ms. Abraham Crijnsen. Dit werd afgewisseld met een plaatsing als docent bij de TOKM, een studie Energievoorziening aan de TH Delft en een plaatsing als docent bij het KIM.

Na het varende bestaan werd ik geplaatst als materieelsofficier in de staf van de marineattaché bij Hr.Ms. Ambassade te Londen, gevolgd door mijn laatste plaatsing als Korpschef TD bij het KIM.'

Welke plaatsingen staan u het meeste bij?

'De grote vreugde van mijn eerste HTD-schap aan boord van Hr. Ms. Isaac Sweers, "de Witte Olifant". We hadden een gelukkig

schip, een prettige bemanning en een bijzonder aangename officiersgemeenschap. Bovendien kenden we een fantastisch vaarprogramma, waarvoor de *Standing Naval Force Atlantic* hoogtepunten bracht.

In die jaren kon en moest men varende verantwoordelijk zijn voor het eigen stoombedrijf (tegenwoordig is men gedetermineerd door allerlei controle systemen en het continue toezicht via moderne communicatiesystemen). Dit stoombedrijf vroeg veel oplossingsgerichtheid en inzet. Met de gasturbine kwam het controle systeem, de reeds vooraf beschreven oplossingen en het continue toezicht via communicatie systemen. Omdat de productietechniek belangrijk was verbeterd weigerden systemen aan boord stuk te gaan in verhouding tot het veelvuldig gebruik in de stoomvoortstuwing. Met als gevolg: eindeloze verveling, waar ook de zogenaamde machinekamer noodmaatregelen geen oplossing in brachten. Ik schreef bijna wekelijks een editie van de scheepskrant.

Mijn interessante en blik verbredende plaatsing bij de ambassade in Londen heeft me een diepgaand inzicht gebracht van datgene wat het militair-industrieel complex wordt genoemd. De periode heeft overigens grondige veranderingen in onze familie tot stand

Roel in 2010.

gebracht. Na onze terugkeer naar Nederland, bleven onze dochters in Londen achter, studeerden, vonden een baan en een man. Nu hebben we twee Engels/Nederlandse kleinkinderen. We scheuren regelmatig tussen Nieuwediep en Londen op en neer.'

Waar bent u het meeste trots op in relatie tot uw marinelooftroefbaan?

'De bijdragen die ik heb kunnen leveren aan de opleiding en vorming van de TD-officier. Ook de bijdragen aan de relaties tussen het KIM en instellingen van academisch onderwijs, voorwaarden die het afstuderen van jeugdige TD-officieren belangrijk faciliteerden. Via deze informele contacten verkregen TD-officieren wezenlijke vrijstellingen bij hun afstuderen aan technische universiteiten. Wat later geformaliseerd werd bestond dus formeel al jaren.'

Wat en waar was uw mooiste moment bij de Marine?

'Als pas benoemd officier met een eskader van 24 schepen op oefening in de Middellandse Zee. Ik was erg trots deel te mogen uitmaken van dit eskader met een vliegkampschip, kruisers, bevoorraders, jagers, fregatten en onderzeeboten. Als toegevoegd officier van de wacht liet ik in Toulon bij zonsondergang de vlag van de gehele jagerdivisie neerhalen, waarop bleek dat de rest van het eskader 5 minuten later zonsondergang had. Dat gaf enige commotie. Een ander mooi en groots moment was toen mijn commandant tegen een kademuur voer en daarop ruiterslijk via de scheepsomroep aan de bemanning meedeelde dat het zijn schuld was.'

Mist u de Marine?

'Nee, dat kan ik niet zeggen. Ik ben na mijn LOM de politiek ingegaan en heb daarmee een geheel nieuwe weg ingeslagen. Politiek is een horizontaal georganiseerde wereld, na de Marine iets geheel nieuws.'

Hoe heeft uw gezin uw marineperiode ervaren?

'Genoten, omdat we nogal wat gezwoeven hebben. Maar wel mijn teveel gemist. Op oudere leeftijd realiseerde ik me dat ik veel te weinig van de jeugd van mijn kinderen heb meegemaakt en de kinderen te weinig van mij. Ik heb bijzonder veel respect voor mijn vrouw dat ze de tent alleen draaiende hield. Dat respect wordt alleen maar groter als ik bedenken dat vandaag de dag bij iedere kuche een hulpverlener klaar staat.'

Wat bent u na uw leeftijdsontslag gaan doen?

'Ik heb enkele jaren als *Fellow* van het *Institute of Marine Engineering Science & Technology* mede enkele malen de International Naval Engineering Conference mogen organiseren en uitvoeren.

Sedert 2002 ben ik lid van de Helderse gemeenteraad; sinds 2006 als fractievoorzitter van de door mij met politieke medestanders opgerichte lokale partij PRINS-Voor behoorlijk bestuur.'

Wat zijn uw huidige bezigheden?

'Fractievoorzitter ener politieke partij. Dat vraagt veel inzet en tijd. Politiek is een moeilijk vak met vele mooie en ook onaangename aspecten. Mooi vanwege bereikte resultaten, de veelzijdigheid en de vele contacten. Onaangenaam vanwege aspecten van structurele onbetrouwbaarheid.

Tussen de bedrijven door beoefen ik samen met mijn vrouw

Politiek is een moeilijk vak met vele mooie en ook onaangename aspecten

enthousiast het wereldreizen. In de politiek wordt onze partij met enige jaloezie wel eens "PRINS-Voor behoorlijk veel vakantie" genoemd.'

Welke bekwaamheden uit uw marinetijd komen nu nog van pas?

'Ik heb in mijn marinetijd en door de Marine stevige en goede opleidingen genoten, die mij goed hebben voorbereid op het technische van het politieke werk. Alhoewel de politieke wereld in het geheel niet lijkt op de marinewereld komt toch de plichtsbetrachting en het verantwoordelijkheidsgevoel goed van pas.'

Stel u was destijds niet aangenomen, wat zou u dan zijn gaan doen?

'Geen idee. Mogelijk geschiedenis gestudeerd. Ik ben sedert jaren amateur historicus, waarbij in het bijzonder de geschiedenis van de mechanisatie van de vloot mijn aandacht heeft.'

Heeft u nog een goed advies voor de marineleiding?

'Ik zou daar een politiek antwoord op willen geven: Blijf internationaal meedoen en investeer in hoog opgeleide mensen.'

Reizen rond Kaap Hoorn onder Nederlandse vlag

Auteur: H. Hazelhoff Roelfzema
Uitgever: Stichting Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders, Hoorn, 2010
ISBN: 978.90.71940.05.7
Prijs: € 20,- + verzendkosten)
Omvang: 104 blz geïllustreerd

De Stichting Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders wil de herinnering aan de grote zeilvaart, vooral die rond Kaap Hoorn, levend houden. Jaarlijks verschijnt een boekje over één of meer Kaap Hoorn-reizen en over daarmee verband houdende nautische aangelegenheden. Langzaam groeide de gedachte, dat juist de Stichting een inventarisatie moest kunnen overleggen van alle Nederlandse zeilschepen, die Kaap Hoorn hadden gerond. Het waren tenslotte de Nederlandse zeevaarders, Schouten en Le Maire, die de Kaap hadden ontdekt. Ze noemden deze Kaap Hoorn, naar de stad vanwaar ze waren uitgezeild.

Het laatste Nederlandse zeilschip, dat de Kaap rondde was de vier-mast bark 'Jeanette Françoise' in september 1911. Het luidde het einde in van de Nederlandse Grote Zeilvaart, die al voor de eerste wereldoorlog beëindigd werd. In 2004 begon het grootschalig onderzoek. Het was duidelijk dat de meeste gegevens te vinden zouden zijn in scheepvaartberichten in de archieven van de Nederlandse dagbladen, maar ook in registers van havenmeesters en in cargadoorsberichten. Het onderzoek is geleidelijk het werk geworden van één man Humphrey Hazelhoff Roelfzema (oud-voorzitter van de collectie- en docu-

mentatiecommissie van de Stichting en oud-directeur van het Nederlands Scheepvaartmuseum). Daar schepen, die de Kaap gerond hadden meestal als eerst haven Valparaiso in Chili aanliepen, was het wenselijk, indien mogelijk, ook daar de nog bestaande havenadministratie te raadplegen. Er werd contact gelegd met de voorzitter van de Chileense zusterorganisatie, de *Confradía de los Capitanes del Cabo de Hornos*, viceadmiraal Roberto Benavente. Deze wist professor Luisa Bastida van de Universidad Marítima in Viña del Mar voor het project te interesseren. Twee studenten van deze universiteit hebben onderzoek gedaan naar Nederlandse schepen in Chili en er een scriptie over geschreven. De Nederlandse ambassade in Chili was bereid de kosten van het onderzoek in Chili te betalen. Het werd een langzame en moeizame tocht naar een totaal overzicht. Onmisbaar waren ook de scheepsgegevens, die eerder bijeen gebracht waren door (de inmiddels overleden) heren Van Sluys, Suyk en Bouma. De schatting van de auteur is, dat hij tegen de 95% van het aantal rondingen gevonden heeft. Zou het slechts een opsomming van schepen en reizen zijn, dan was het boek slechts een saai naslagwerk voor een enkele belangstellende. Dat is niet

het geval. De beschrijving van een groot aantal bijzondere reizen is in het boek opgenomen. Daarbij zijn de historische reizen van 1616 tot 1800, zoals de reis van de Nassausche vloot van 1623-1626, de vloot van Hendrick Brouwer van 1643 en de reis van Jacob Roggeveen van 1721-1722. Daarnaast zijn ook andere belangrijke, niet Nederlandse reizen opgenomen. Daar schepen vanuit Antwerpen van 1815-1830 onder Nederlandse vlag voeren, zijn deze ook vermeld. Opvallend is dat vanuit die haven meer reizen op Zuid-Amerika gemaakt werden dan vanuit Amsterdam en Rotterdam samen. Dan volgen de verhalen van een groot aantal bijzondere reizen. Achter in het boek vinden we het eigenlijke product van de inventarisatie. De reizen staan chronologisch, doch op volgorde van de eerste ronding. Tonnage, lading of reder zijn niet vermeld, maar verdere informatie kan gevonden worden op de site van de Kaap Hoorn-vaarders op internet (www.kaaphoornvaarders.nl). Deze uitgebreide inventarisatie en beschrijvingen van reizen rond Kaap Hoorn draagt belangrijk bij aan vergroting van de kennis over de Nederlandse Grote Zeilvaart rond Kaap Hoorn.

Drs. Ronald J. De Jong

Seminar Gezamenlijke Officiëren Verenigingen 'Sturing Defensie'

3 februari 2011

In het huidige regeerakkoord staat in de openingszin van hoofdstuk 1 dat het bestuur zal worden georganiseerd vanuit het principe 'Je gaat erover of niet'. Dit principe staat in scherp contrast met de wijze waarop Defensie daadwerkelijk wordt aangestuurd, zoals de Gezamenlijke Officiëren Verenigingen op 14 juli 2010 in hun persconferentie constateerden:

- het besturingsmodel van Defensie leidt tot ondergeschiktheid van de krijgsmachtdelen aan de ondersteunende diensten DMO en CDC;
- het besturingsmodel met zelfstandige, aan de CDS nevensgeschikte, ondersteunende bedrijven heeft bijgedragen aan de huidige tekorten in de exploitatie bij Defensie en tot een afnemende arbeidssatisfactie bij het defensiepersoneel.

In 2002 heeft de Commissie Franssen in haar rapport Adviescommissie Opperbevelhebberschap gesteld dat er sprake dient te zijn van een organisatie waarbij de Chef Defensiestaf de facto op gelijke voet met de Secretaris-Generaal komt te staan. De Gezamenlijke Officiëren Verenigingen vragen zich af in hoeverre de huidige besturing van Defensie het motto 'Je gaat erover of niet' waar maakt en leidt tot een daadkrachtige positie van de Commandant der Strijdkrachten die kosteneffectieve aansturing mogelijk maakt.

Daartoe organiseren de Gezamenlijke Officiëren Verenigingen op **3 februari 2011**, 14.00 – 16.00 uur, op het Instituut Defensie Leergangen een seminar met als onderwerp: "Sturing Defensie".

Het seminar wordt geopend door Minister van Defensie Drs. J.S.J. Hillen. Het onderwerp zal worden ingeleid door drie sprekers van buiten de defensieorganisatie.

Wij zien uit naar uw komst en uw inbreng in de forumdiscussie na afloop van de inleidingen.

R. Hunnogo
Voorzitter KVMO

H. Couzy
Voorzitter FVNO|MHB

J.L.R.M. Vermeulen
Voorzitter NOV

Organisatorische Mededelingen:

De gratis deelname staat open voor genodigden en leden van FVNO|MHB, KVMO en NOV. Aanmelding voor 25 januari per e-mail naar info@kvmo.nl, onder vermelding van naam en, indien u ook intekent voor anderen, het aantal.

Locatie: Instituut Defensie Leergangen (Brasserskade 227a, 2497 NX Den Haag)

Een zeer geslaagde en informatieve dag

Op dinsdag 5 oktober jl. vond de jaarlijkse KVMO 64-jarigendag plaats in het Evenementencomplex van de Marinekazerne Amsterdam. Het merendeel van de uitgenodigden, leden die op het punt staan met pensioen te gaan en hun partners, had gehoor gegeven aan de uitnodiging.

Na een kort welkomstwoord van de dagvoorzitter, P.J.G. van Sprang, opende de voorzitter van de KVMO, KLTZA R.C. Hunnengo, de rij van sprekers. Hij ging in op de huidige stand van zaken bij Defensie, de visie van de KVMO daarop en hoe de vereniging zijn weg vindt in het Haagsche. Daarna lichtte hij de stand van zaken van de KVMO toe, de ontwikkelingen binnen de FVNO en de plannen voor de toekomst.

De heer F.G.P. Lardinois van het ABP ging vervolgens in op de *hardcore* van deze dag met het onderwerp 'Van UKW naar pensioen'. Spreker maakte met behulp van veel voorbeelden duidelijk hoe het zit met het pensioen en de AOW, daarbij tevens de (toch wel heikele) onderwerpen echtscheiding en overlijden op een nuchtere en zakelijke manier meenemend. Vervolgens gaf de heer H.

van Eijdsen een korte uiteenzetting over de doelstellingen van de Vereniging Onderlinge Bijstand en het Notaris Lansberg studiefonds.

Het programma voor de koffie werd afgerond door KLTZ J. Goedknecht die in zijn lezing 'Huidige stand van zaken Koninklijke Marine' de aanwezigen weer *up to date* bracht met het bedrijf waar zij allen zo veel tijd hebben doorgebracht.

Na de koffiepauze was het woord aan drs. M.A.M. Weusthuis, die ten aanvulling op het betoog van de heer Lardinois de zaal de laatste 'ins en outs' van de woelige wereld, welke het pensioen inmiddels in de media inneemt, probeerde uit te leggen. Met behulp van enkele sheets slaagde hij er in ieder geval in duidelijk te maken dat het (pensioen)beeld ons nog geruime tijd zal bezighouden.

Als laatste spreker sprak drs. R.H.J.M. Harbers, arts, op uiterst levendige en humoristische wijze over het onderwerp 'Gezondheid'.

Tijdens het aperitief en de nasimaaltijd was er alle gelegenheid om in informele sfeer diverse oud-collega's te ontmoeten. Dit informele samenzijn werd voortgezet bij de afsluiting van de dag: een architectonische rondvaart door het oostelijke havengebied van Amsterdam. De uitstekende gidsen boeiden gedurende anderhalf uur de aanwezigen met wetenswaardigheden. Zo kan worden teruggekeken op een zeer geslaagde en informatieve dag, waarbij om deze weerbarstige materie nog eens thuis rustig door te lezen de deelnemers aan deze dag de 'Informatiebundel 64-jarigendag 2010' meekregen. Op www.kvmo.nl achter KVMO-evenementen/foto's zijn onder 64-jarigendag 2010 de foto's van deze dag opgenomen.

Voor meer informatie over de Werkgroep Postactieven kunt u contact opnemen met de voorzitter van deze werkgroep, P.J.G. van Sprang, pvs@fvno.nl. Voor vragen over pensioenen kunt u zich wenden tot de medewerker pensioenen, drs. M.A.M. Weusthuis, weusthuis@fvno.nl.

Het hoofdbestuur van de KVMO heeft de droeve plicht u in kennis te stellen van het overlijden van:

KTZAR D.S. Gerretse († 13 september 2010)
Mevrouw J.H. Rambonnet-Defize († 31 oktober 2010)
LTZA 1 b.d. K.G. Bakkenist († 8 november 2010)

KTZ b.d. W. Heilbron († 9 november 2010)
KTZTA b.d. F.G. Scheltens († 10 november 2010)

Wij betuigen de nabestaanden onze deelneming en wensen hen veel sterkte toe.

Regio-activiteiten 2011

Regio Noord

4 januari	17.30 uur	Post-actieven borrel
	Locatie	Marineclub
13 januari	16.00 uur	Bijeenkomst Regio Noord
	Locatie	Marineclub

Regio Midden

11 januari	17.00 uur	Samenkomst met borrel
	Locatie	Frederikkazerne in de Coffeecorner gebouw 35.
8 februari	17.00 uur	Samenkomst met borrel
	Locatie	Frederikkazerne in de Coffeecorner gebouw 35.

Regio Zuid

23 januari	13.00 uur	Nieuwjaarsborrel
	Locatie	De Merelhoeve

Voor deelname aan deze activiteiten kunt u zich tot 5 dagen voor aanvang opgeven bij Piet van der Laan tel. 0118-602677 e-mail: f2hvpvanderlaa@hetnet.nl

De deadline voor het aanleveren van kopij voor de rubriek KVMO-zaken voor het december nummer is 31 december 2010.

De Koninklijke Vereniging van Marineofficieren

Ere-leden:

KTZT b.d. ir. S.J.J. Hoffmann
KTZA b.d. drs. G. Brand
LTZSD 1 b.d. K.G. Spaans
KOLMARN b.d. A.H.P. Knoppen
KTZ b.d. L.J.M. Smit
KTZA b.d. drs. T.G.D. Steenbeek

Hoofdbestuur:

Voorzitter:
KLTZA R.C. Hunnegro
Vice-voorzitter:
LNTKOLMARN b.d. H.J. Bosch bc
Secretaris:
LTZA 2 OC drs. T.R. Timmerman
Penningmeester:
KTZA drs. M. Koopman

Namens Regio Noord

LTZE 1 ing. F.J.J. Schoonhoff
Namens Regio Midden
KLTZ K.F.J. Henkelman
Namens Regio Zuid
Maj (KL) b.d. P. van der Laan
Namens Werkgroep Postactieven
KTZA b.d. P.J.G. van Sprang
Namens Werkgroep Elders Actieven
MAJMARNS KMR H. Steensma
Namens Werkgroep Jongeren
LTZE 2 OC K.A. Scholte

Regiobesturen:

Noord:
LTZE 1 ing. F.J.J. Schoonhoff
LTZE 1 mw. J.S.I. Bisdonk
LTZVK 2 OC b.d.
H.T. van Wilgenburg

LTZSD1 b.d. mw. A.L.P. Vrijburg
LTZE 2 OC dr. ir. W.L. van Norden

Midden:

KLTZ K.F.J. Henkelman
KTZA b.d. P.J.G. van Sprang
KLTZE ir. W.W. Schalkoort
LTZA 2 OC N.H. van de Pol
LTZE 1 ir. H.J. Jutte

Zuid:

KLTZSD b.d. H. Willems
Maj KL b.d. P. van der Laan
KLTZA b.d. P.A. Brons
(postactieven)

Caribisch Gebied:

LTZ 1 drs. F.J. Jansen
LNTKOLMARN b.d. H.J. Bosch bc

Adres secretariaat:

Wassenaarseweg 2
2596 CH Den Haag
T : 070-3839504
F : 070-3835911
E : info@kvmo.nl
W : www.kvmo.nl

De KVMO heeft een samenwerkingsverband met Onderlinge Bijstand (www.onderlingebijstand.nl). Voor nadere informatie of het verkrijgen van aanvraagformulieren kunt u contact opnemen met het secretariaat KVMO.

**Het bestuur van de KVMO, de redactie van het Marineblad en alle medewerkers
wensen u en de uwen een vrolijk Kerstfeest, een goed verlof en een uitstekend 2011**

